REVISTA MUSICAL CATALANA NÚM. 364

REVISTA MUSICAL CATALANA

364

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

9 771887 598003 00364

AGOST-SETEMBRE 2018 | 4€

LIFE VICTORIA

AMB MÉS *LIFE* QUE MAI

LA BASÍLICA DE LA MERCÈ
Estrena nou orgue Grenzing

L'ESTIU MUSICAL
Música inspirada en l'estació de la calor

DOSSIER: L'ÒPERA MÉS ENLLÀ DEL TEATRE

Palau de la Música Catalana 2018-2019

PALAU BACH

DIJOUS 04.10.18, 20 h
Sir András Schiff, piano
—*Variacions Goldberg*

DILLUNS 03.12.18, 20 h
Església de Santa Maria del Pi
Philippe Herreweghe & Collegium Vocale Gent
—*Les fonts d'Israel* de Schein
[Concert extraordinari]

DILLUNS 11.02.19, 20 h
Vespres d'Arnadí & Dani Espasa
—*Concerts bachians*

DIMECRES 10.04.19, 20 h
Paul McCreesh & Gabrieli Consort & Players
—*Passió segons sant Mateu*

DIJOUS 30.05.19, 20 h
Petit Palau
Benjamin Alard, clavecí
—Integral de l'obra per a clavecí sol
[Concert extraordinari]

DIJOUS 06.06.19, 20 h
Petit Palau
Thomas Dunford, llaüt
—Integral de l'obra per a llaüt
[Concert extraordinari]

DIMECRES 12.06.19, 20 h
Philippe Herreweghe & Collegium Vocale Gent
—*Missa en Si menor*

Abonament Palau Bach (4 concerts) de 91 a 199 euros
Pack 3 concerts extraordinaris per 45 euros
Preus especials en abonaments i entrades per a menors de 35 anys

taquilles@palaumusica.cat | abonaments@palaumusica.cat
www.palaumusica.cat | 93 295 72 07

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona Institut de Cultura
Generalitat de Catalunya Departament de Cultura
Gobierno de España · Ministerio de Educación, Cultura y Deporte · inaem

EDITORIAL

Mercedes Conde Pons *Directora*

LA VEU HUMANA ÉS UN DELS ELEMENTS més definidors de l'ésser humà. L'aparició del cant en la història s'acostuma a equiparar amb l'aparició tant del llenguatge oral com de la música, que alhora apareixen de forma similar en el temps, tot evolucionant i sofisticant-se de manera paral·lela. Amb l'esdevenir dels segles, el cant ha evolucionat fins a assolir nivells de refinament molt elevats, especialment en la cultura occidental, com es desprèn per exemple de la tècnica del cant líric, que troba la seva màxima expressió en el gènere operístic i en la cançó de concert, altrament coneguda amb l'apel·latiu alemany: lied.

La fascinació per la veu humana sobrepassa els límits de la racionalitat. Amb el cant s'esdevé el mateix, però en grau superlatiu. Això pot explicar, per exemple, per què l'òpera, malgrat el pas dels segles, ens segueix fascinant. La màgia de la veu humana s'eleva a la categoria del sublim quan aquesta es manifesta en el cant en plenitud, és a dir, en directe. Ja el 1729, J. C. Gotsched, articulista del «Kritische Dichtkunst» deixava anar sentències com aquesta: *"Quan vagi al teatre de l'òpera, deixi la seva raó a casa i porti-hi només les seves oïdes"*, una màxima que contrasta amb la de l'escèptic crític del diari anglès «The Spectator», Joseph Addison, que fa tres segles, el 1710, ja es preguntava sobre el futur de l'òpera: *"No hi ha cap dubte que els nostres néts sentiran curiositat per conèixer la raó que portava els seus avantpassats a seure colze amb colze, com un públic d'estrangers al seu propi país, per escoltar obres de teatre íntegrament representades en una llengua que no comprenien"*.

A. BOFILL

Si fa tres-cents anys ja hi havia qui dubtava de la capacitat d'evolució del gènere operístic, i aquest encara segueix viu fins i tot després de l'aparició del Setè Art, el cinema, podríem aventurar-nos a dir que l'òpera, sigui quin sigui el format com hi accedim –en directe, al cinema o des del sofà de casa–, sembla tenir un futur pròsper. Prova d'això són les exitoses retransmissions que només durant el mes de juliol han gaudit d'èxit sense precedents a diferents indrets d'Europa. El Liceu a la Fresca va retransmetre el 16 de juny passat *Manon Lescaut* a 300 poblacions de Catalunya i Espanya, però també de Portugal, Itàlia i França, amb un creixement del 81% respecte de l'edició del 2017. Al juliol es van viure dues retransmissions d'èxit: el Teatro Real va tornar a fer servir el seu canal de Facebook per retransmetre la triomfal *Lucia di Lammermoor*, i l'endemà, l'Staatsoper de Baviera retransmetia en pantalla gran als ciutadans de Munic i en *streaming* des de la seva plataforma digital el *Parsifal* de Wagner amb Jonas Kaufmann i Nina Stemme, entre d'altres grans noms.

Sembla, doncs, que l'òpera està més viva que mai, malgrat que ens expliqui històries estranyes, algunes d'antiquades. És la veu humana, el misteri del cant líric, el que aconsegueix el que cap trama enginyosa i avantguardista és capaç d'oferir. Per això, tal com ens expliquen els protagonistes de la nostra portada, Benjamin Appl i Kate Royal, en les veus del passat podem trobar referents que esdevenen actuals, com és el cas de Victoria de los Ángeles, que dona nom a un festival de lied a casa nostra, el LIFE Victoria, per demostrar que el cant està més *life* que mai!

LES PROPOSTES DE LA DIRECTORA

1

LA *FLAUTA MÀGICA* A PERALADA

Una de les òperes més fascinants de tots els temps i una de les més recomanades, també, per introduir-se al món de l'òpera, és La flauta màgica *de W. A. Mozart. El Festival Castell de Peralada n'ofereix dues funcions, els dies 6 i 7 d'agost, i ho fa en una nova producció que és també el debut d'Oriol Broggi en la direcció escènica d'òpera.*

2

SUITE ALBÉNIZ

Si encara no tenen lectura per a l'estiu, un llibre apte per llegir a estones és el recentment publicat Suite Albéniz, *de l'editorial Turner. Amb un to lleuger i sense pretensions, Alfonso Alzamora, artista plàstic i besnet del compositor nascut a Camprodon, evoca la figura del besavi a través dels records de família i reflexiona sobre l'art i la temporalitat.*

3

BIBLIOTECA D'ART *ONLINE*

Un dels avantatges dels avenços del món digital és la disponibilitat cada cop més elevada d'accés a continguts de manera gratuïta. El web del Metropolitan of Art Museum de Nova York ha posat a disposició de tothom 509 llibres d'art dels darrers cinc segles per baixar-los en format digital. La cultura és, cada cop, més accessible.

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Núm. 364 • Agost -Setembre 2018
5a Època • Any XXXIV

www.revistamusical.cat
facebook.com/revistamusicalcatalana
twitter.com/RevistaMusCat

Consell editorial: Rafael Argullol, Josep M. Busquets, Salvador Cardús, Benet Casablancas, Jaume Comellas, Gabriel Ferrer, Joaquim Garrigosa, Albert Guinovart, Carles Guinovart, Lluís Millet i Loras, Ramon Muntaner, Antoni Pallès, Àlex Robles Fitó, Antoni Ros Marbà i Àlex Susanna.

Direcció: Mercedes Conde Pons
mconde@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

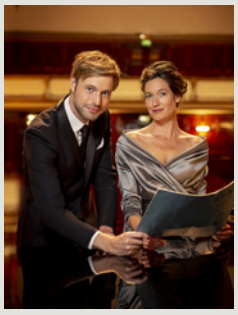
Redacció: Teresa Martínez
revista@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 28

Consell de Redacció: Josep Barcons, Mercedes Conde Pons, Elena Cuesta, Sílvia Díez, Javier Pérez Senz, Toni Quero i Pere Romanillos.

Col·laboren en aquest número: Francesc Xavier Alern, Javier Blánquez, Laura Borràs, Antoni Colomer, Ana María Dávila, Mercedes Conde Pons, Sílvia Díez, Josep Maria Gregori, Lourdes Morgades, Aleix Palau, Javier Pérez Senz, David Puertas, Joaquim Rabaseda, Alfred Rodríguez Picó, Albert Torrens, Lluís Trullén, Eduard V. Patsi i Jacobo Zabalo.

Publicitat: Mercedes Conde Pons
mconde@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Portada: Kate Royal i Benjamin Appl
Foto: Quim Roser

Edita: Sàpiens Publicacions (Sàpiens, SCCL)
Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana

Conceptualització i realització editorial:
Àrea de desenvolupament i nous projectes:
Sàpiens Publicacions (Sàpiens, SCCL)
www.som.cat

Director de l'àrea: Pere Romanillos
promanillos@sapienspublicacions.cat

Coordinació: Sílvia Díez

Disseny editorial: Cristina Ristol

Il·lustració: Roger Pibernat i Laura Borràs

Impressió: Rotocayfo (Impresia Ibérica)

Distribució
UDL Libros

Dipòsit legal: B-34.432/83
ISSN: 1887-2980
Membre de l'APPEC
Membre de CEDRO
Versió digital: iQuiosc.cat

ASSOCIACIÓ ORFEÓ CATALÀ

Mariona Carulla i Font, presidenta

c/ Palau de la Música, 4-6
08003 Barcelona
Tel.: 93 295 72 00
Palau de la Música Catalana, telèfon d'atenció al client: 902 442 882
(de dilluns a dissabte, de 9.30 a 21 h)
www.palaumusica.cat
www.orfeocatala.cat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Els articles publicats a la «Revista Musical Catalana» expressen només l'opinió de l'autor. «Revista Musical Catalana» no mantindrà correspondència amb els autors d'originals no encarregats i enviats espontàniament a la Redacció.

EDITORIAL 3

IMPRESCINDIBLES 6

PASSACAGLIA 8

EN PORTADA
DUETS AL LIFE VICTORIA 2018
Kate Royal i Benjamin Appl 12

ÒPERA
NÀPOLS, DOS SEGLES DE FUROR ROSSINIÀ
150è aniversari de la mort de Rossini 16

REPORTATGE
L'ESTIU MUSICAL
Quan la meteorologia inspira la música 20

Batutem!

LA BOTIGA MÀGICA. LA COBLA 33
L'instrument: la tenora 36

REPORTATGE
PERALADA
El repte de la continuïtat 24

ACTUALITAT
LES TEMPORADES 2018-19
Simfònica del Vallès, BCN Clàssics, Ibercamera, Orquestra Simfònica Camera Musicae 28

ACTUALITAT
ESTRENEM NOU WEB! 30

DOSSIER
ÒPERA I CINEMA
Una amistat perilllosa 38
El teatre s'ha quedat petit: òpera a la societat de la informació 42

L'ÀNIMA DEL SO
LA BASÍLICA DE LA MERCÈ ESTRENA ORGUE 46

EL COMPOSITOR
JOAN CERER OLS
Mestre del Barroc 50

ESCENARIS DEL MÓN
EL CONCERTGEBOUW D'AMSTERDAM
Un palau de so majestuós 52

ACCENTS 56
MÚSICA ENCREUADA 63
MÚSICA A LA RÀDIO 64

MELÒMANS
BENEDETTA TAGLIABUE
Arquitecta 66

HANS ROGGEN

La nostra Revista té banda sonora. Escolta-la al nostre web

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Antoni Colomer
Crític, divulgador i gestor musical, ha treballat al Gran Teatre del Liceu, Joventuts Musicals i la Schubertíada a Vilabertran. És l'autor de la primera part del dossier ***Òpera i cinema.***

Lourdes Morgades
És periodista cultural especialitzada en temes musicals i ens explica com ha estat el procés de creació i d'instal·lació del ***nou orgue de la basílica de la Mercè****.*

Ana María Dávila
Periodista, especialitzada en l'àmbit cultural i particularment en temes de música. És l'autora del reportatge sobre el ***Festival Castell de Peralada****.*

Alfred Rodríguez Picó
Meteoròleg i melòman, ha realitzat diferents espectacles on combina les seves dues passions: la música i el temps. Al reportatge ***L'estiu musical*** *fa un recorregut per les peces musicals que tenen aquesta estació com a font d'inspiració.*

Francesc Xavier Alern
Professor de Musicologia de la UAB, gestor i intèrpret de música antiga. Ens presenta ***Joan Cererols****.*

PROGRAMACIÓ CATALUNYA

AGOST

03/08. L'Associació Amics de Cervià Antic i Ibercamera impulsen un any més una programació estiuenca al conjunt romànic del monestir i l'església de Santa Maria de Cervià de Ter. El festival tindrà lloc els dies 3, 4, 10 i 11 d'agost i hi actuaran la pianista Maria Canyigueral, el Cor Madrigal dirigit per Mireia Barrera i el Trio Miura-Roozeman-Varvara, format pel violinista Fumiaki Miura, el violoncel·lista Jonathan Roozeman i la pianista Varvara, que oferiran dos concerts. *www.ibercameragirona.cat/ca/festival-de-cervia*

05/08. La Fundació Acadèmia Internacional de Música de Solsona (AIMS) porta més de quinze anys oferint formació musical d'alt nivell i dinamitzant la vida musical del Solsonès. Entre el 31 de juliol i el 19 d'agost tindran lloc concerts a càrrec d'alumnes i professors de l'Acadèmia. En destaca el que oferiran els professors Johannes Geffert (orgue), Sarah Rumer (flauta) i Peter Thiemann (violoncel), amb obres de Bach, Händel, Mozart i Mendelssohn a l'església de Sant Corneli de Collbató. *www.aims.cat/ca/aims-festival/calendari-i-programes/*

06/08. La pianista asturiana Noelia Rodiles, premiada al Concurs Permanent de Joves Intèrprets de Juventudes Musicales de España, actuarà al Palau de la Música Catalana dins el cicle Estiu al Palau interpretant obres de Schubert, Ligeti, Schumann i Bach–Busoni. La setmana següent, el 13 d'agost, hi actuarà Levon Avagyan, pianista armeni guanyador del Concurs Internacional de Música Maria Canals el 2017. *www.palaumusica.cat*

20/08. Encara en la programació d'estiu al Palau de la Música Catalana, la pianista catalana Alba Ventura tocarà un programa que inclou obres de Jordi Cervelló, Claude Debussy i els llibres primer i segon de la *Iberia* d'Isaac Albéniz. *www.palaumusica.cat*

27/08. El cicle Estiu al Palau es tanca amb Daniel Ligorio, que acaba d'enregistrar la integral per a piano de Manuel de Falla. Ligorio interpretarà obres de Claude Debussy, les danses simfòniques de *West Side story* de Leonard Bernstein (arranjades per M. Hauley) i els *Quadres d'una exposició* de Módest Mussorgski. *www.palaumusica.cat*

ÒPERA

DON QUIXOT PER LA COMPAÑÍA NACIONAL DE DANZA

LA NOVEL·LA DE MIGUEL DE CERVANTES *DON QUIJOTE DE LA MANCHA* ha inspirat nombroses obres artístiques en general, com és el cas d'aquest ballet amb música del vienès Ludwig Minkus. Marius Petipa en va fer una coreografia que ha esdevingut icònica i que ha servit d'inspiració a molts coreògrafs posteriors, com és el cas de José Carlos Martínez, director actual de la Compañía Nacional de Danza, que la presenta com a avantsala de la temporada 2018-19 del Gran Teatre del Liceu. Basat en el capítol dinou de la segona part de la novel·la de cavalleries, Ludwig Minkus, aleshores instal·lat a Rússia, va rebre'n l'encàrrec del tsar Pere I, que havia llegit *El Quixot* i n'era un admirador fervent. La creació es situa en el context del Romanticisme, en què es valorava l'exotisme i orientalisme (Castella complia els requisits des del punt de vista rus) i també el món de la fantasia, on s'emmarquen els ensomnis propis de Don Quixot. La Compañía Nacional de Danza va estrenar la relectura de José Carlos Martínez el 2015 al Teatro de la Zarzuela de Madrid. La proposta no renuncia al tarannà clàssic de la peça original de Petipa, però fa picades d'ullet a la contemporaneïtat amb el plantejament coreogràfic de Martínez. L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu interpretarà aquesta partitura sota les ordres d'Oliver Díaz.

• **Del 14/09 al 17/09 de 2018.** Temporada del Gran Teatre del Liceu • **Preus:** de 10 a 173 €
• **Organitza:** Gran Teatre del Liceu. *www.liceubarcelona.cat*

31/08. La Big Band Jazz Maresme i la veu de Txell Sust tancaran les Nits de Jazz 2018 a Platja d'Aro. Serà un concert a la Platja Gran (Cavall Bernat), de caràcter gratuït. El festival acull artistes com Janine Johnson i el seu Ensemble, l'Albert Sanz Trio i La Màgia de la Veu & Jazz Ensemble, liderat per Joan Chamorro. *www.nitsdejazz.com*

SETEMBRE

01/09. El pianista rus Igor Levit i el Quartet Casals són els protagonistes dels darrers dos concerts d'aquesta edició de la Schubertíada a Vilabertran. El primer oferirà un concert en solitari amb obres de Mendelssohn, Mahler i Schubert. Els segons, l'impressionant quartet *Les set últimes paraules de Crist a la creu* de Joseph Haydn. *www.schubertiada.cat*

07/09. El saxofonista i clarinetista Gabriel Amargant presenta el seu nou projecte discogràfic, *Aire*, junt amb el contrabaixista Marko Lohikari i el bateria Ramon Prats. Noves

EISUKE MIYOSHI

composicions originals que beuen de diverses influències musicals i que han estat inspirades en vivències, lectures i viatges. El terrat de La Pedrera serà l'escenari d'aquest concert que s'emmarca en el cicle Nits de Jazz a La Pedrera, que dura fins al 15 de setembre.
www.lapedrera.com

08/09. Amb el virtuosisme al servei de la musicalitat i una barreja equilibrada de subtilesa i força expressiva, Alí Arango, guitarrista d'enorme talent i sensibilitat, ha conquistat tot tipus de públics i jurats, amb onze primers premis als festivals més importants del gènere, com el Miquel Llobet, Andrés Segovia, Düsseldorfer Gitarfestival i El Primer Palau. Torna al cicle Mestres de la Guitarra amb obres de Paco de Lucía, Tàrrega, Barrios, Falla i Chopin.
www.palaumusica.cat

22/09. Magnífica manera d'iniciar temporada, la de l'Orquestra Simfònica del Vallès, tot programant *Un supervivent de Varsòvia* d'Arnold Schönberg, elecció plena de significat col·locada com a avantsala de la *Simfonia núm. 9, en Re menor, op. 125* de Beethoven, la famosa *Simfonia Coral* que l'OSV programa cada any a la seva temporada. Enguany, dirigida per David Niemann i amb la col·laboració del Cor de Cambra de Granollers.
www.palaumusica.cat

22/09. Qui vulgui gaudir de les emblemàtiques Festes de la Mercè de Barcelona amb música clàssica, pot assistir al concert gratuït que l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya oferirà a la seu del districte de Nou Barris, sota la direcció del seu titular, Kazushi Ono. Obres de gran popularitat de Txaikovski, Offenbach, Bizet, Elgar, Smetana i Massenet sonaran en aquesta trobada amb la ciutadania.
www.auditori.cat

SIMFÒNIC

DUDAMEL OBRE PALAU 100 PER PARTIDA DOBLE

LA PRESÈNCIA DE GUSTAVO DUDAMEL al Palau de la Música Catalana ja és un fet habitual. Enguany el director veneçolà torna en dos períodes, al setembre –inaugurant temporada amb dos concerts– i al juny, per clausurar-la. En la primera cita, dins el cicle Palau 100, Dudamel es presenta en un projecte amb la Mahler Chamber Orchestra, amb la qual oferirà dos programes de característiques diferenciades. El primer, el dia 18 de setembre, Dudamel dirigirà la *Simfonia núm. 4, en Do menor* de Franz Schubert –l'últim dels compositors clàssics– i la *Simfonia núm. 4, en Mi menor* de Johannes Brahms, la culminació simfònica del romanticisme més pur. Al segon programa, l'endemà, 19 de setembre, el director presentarà la *Simfonia núm. 3, en Re major* de Franz Schubert i la *Simfonia núm. 4, en Do major* de Gustav Mahler, la darrera simfonia Wunderhorn, amb la qual el compositor austríac torna a una simplificació de mitjans i resolució musical després de tres simfonies majestuoses. Per a la *Quarta,* que inclou a la part final el lied "Das himmlische Leben" (La vida celestial), comptarà amb la participació de la soprano Golda Schultz.

• **Del 18/09 al 19/09.** Palau 100. Temporada 2018-19 • **Preus:** de 30 a 175 €
• **Organitza:** Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana
www.palaumusica.cat

18 i 19 DE SETEMBRE AL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

27/09. La saviesa i el coneixement humanístic són les dues característiques principals dels dos intel·lectuals -músic l'un, literat l'altre- que es trobaran a l'escenari del Palau de la Música Catalana per dissertar sobre música i humanitats. Parlem del músic català Jordi Savall i de l'escriptor italià Nuccio Ordine. Una conferència i concert del tot recomanable. *www.palaumusica.cat*

Selecció realitzada per Mercedes Conde Pons

AQUESTA CARTELLERA POT PRESENTAR CANVIS DE DARRERA HORA.

SIMFÒNIC

MAHLER TORNA A L'OBC

EL PROGRAMA INAUGURAL DE L'ORQUESTRA Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya acostuma a ser una declaració d'intencions del que el titular de la formació vol que sigui la temporada que comença. En aquesta ocasió, el japonès Kazushi Ono encara la quarta temporada com a director titular de l'OBC amb un programa inaugural en què l'obra simfònica de Gustav Mahler pren protagonisme, després d'unes primeres temporades on pràcticament no ha estat present. La *Cinquena* de Mahler esdevingué famosa per l'ús cinematogràfic que Luchino Visconti va fer de l'"Adagietto" a *Mort a Venècia,* inspirada en la novel·la de Thomas Mann. Escrita entre el 1901 i el 1902, Mahler va tornar a la partitura reiteradament fins a l'any abans de la seva mort. Ell mateix considerava que aquesta era una peça difícil. La *Cinquena,* purament instrumental, tenia un element d'abstracció considerable, però l'estrena va ser un èxit indiscutible.

• **Del 28/09 al 30/09.** Temporada de l'OBC a L'Auditori • **Preus:** de 10 a 58 €
• **Organitza:** Auditori de Barcelona. *www.auditori.cat*

PASSACAGLIA

TEXT *Albert Torrens*

HISTÒRIA i MÚSICA

EL PALAU DEL JAZZ

UN HOMENATGE ALS GRANS DEL JAZZ

"EL PALAU DEL JAZZ" és el títol de la mostra que el Centre de Documentació de l'Orfeó Català (CEDOC) inaugurarà properament amb motiu de la cinquantena edició del Festival Internacional de Jazz de Barcelona, fundat l'any 1966 per l'empresari Joan Roselló i esdevingut un dels festivals amb més prestigi del país. L'exposició, però, arrenca tres dècades abans d'aquell primer concert –a càrrec del pianista Dave Brubeck i el seu quartet. I és que la relació del Palau amb el gènere jazzístic és llarga, apassionant i complexa: ja el gener del 1936 Benny Carter i el Quintet del Hot Club de França, amb Django Reinhardt i Stéphane Grappelli, van actuar al seu escenari. Des d'aleshores la llista d'artistes que han desfilat per la sala modernista és única i incomparable: de Duke Ellington i Count Basie a Chick Corea i Brad Mehldau, de Sonny Rollins i Dave Brubeck a Ornette Coleman i Wayne Shorter, d'Ella Fitzgerald i Sarah Vaughn a Maria Schneider i Diana Krall, gairebé tot l'olimp del jazz ha passat pel Palau. Així doncs, si bé el 1908, quan es va inaugurar l'edifici, ningú no coneixia el terme *jazz,* cent deu anys després la història l'ha acabat convertint en un element clau de l'obra de Domènech i Montaner. La mostra es podrà visitar del 10 d'octubre al 16 de desembre.

EN RECORD DE VENDRELL

EMILI VENDRELL

El tenor Emili Vendrell està essent recordat en l'any del 125è aniversari del seu naixement per un altre tenor, el vallenc **Roger Padullés**, que ha creat un espectacle commemoratiu que es pot veure en diverses poblacions catalanes –la propera, el 28 d'agost, a Campllong. Ell mateix és l'autor de la recerca biogràfica i d'una petita dramatúrgia en què l'actor Ferran Frauca reencarna Vendrell, mentre que Padullés recrea musicalment la gran versatilitat de l'homenatjat, el repertori del qual abastava des de la cançó popular fins a Wagner, passant per *lieder* de Schubert, Schumann, Beethoven, així com innombrables sarsueles. El punt de partida és la nit del seu últim concert i l'espectacle acaba amb la cançó *L'emigrant,* que els assistents al seu enterrament van entonar per acompanyar el fèretre en la sortida de l'església. Es tracta d'un passeig per la vida d'una figura estel·lar de la cultura catalana del primer terç del segle XX, anomenat popularment "la veu del poble" pel seu origen obrer, "l'angelet del barri", "el cantaire de Catalunya" o , fins i tot, "el Francisquito".

MÚSICA I COLORS PER ALS MÉS PETITS

Colors i més colors és el títol del nou espectacle infantil del Palau de la Música, centrat en la figura del seu arquitecte, Lluís Domènech i Montaner. Dissenyat per un equip polifacètic, combina amb gran dinamisme la interpretació musical amb el moviment escènic i la projecció d'un *mapping*. S'adreça a públic a partir de 6 anys i es programarà anualment.

ANTONI BOFILL

EFEMÈRIDES

15 ANYS

L'aniversari del Cor de Cambra Francesc Valls de la catedral de Barcelona coincideix amb la seva primera coproducció simfònica, la desena edició del *Cant de la Sibil·la*, una actuació a Alemanya i estrenes de Mariona Vila i Josep Soler, entre d'altres.

25 ANYS

L'Associació Catalana d'Escoles de Música (ACEM) ha programat fins a nou concerts en què han participat més de 7.000 músics i 300 ballarins de tot Catalunya per celebrar el seu primer quart de segle. A més, ha creat una nova formació: l'ACEM Jazz Ensemble.

100 ANYS

La Germanor dels Orfeons de Catalunya ha tancat enguany els actes del seu centenari. Creada en el marc de la Mancomunitat, la institució va ser suspesa en diversos períodes, però es considera l'embrió de l'actual Federació Catalana d'Entitats Corals.

180 ANYS

L'aniversari de la institució de les càtedres del Conservatori del Liceu va culminar el mes de maig passat amb un acte al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona en què es va presentar el llibre *Origen del Conservatori Liceu (1837-1967)*, escrit per la directora actual, Maria Serrat.

ACTUALITAT**MUSICAL**

PREMI A ADRIANA DE LEÓN

La soprano guatemalenca Adriana de León i el quartet de saxofons Kebyart Ensemble van ser els guanyadors, en les categories de cant i instrument, respectivament, de la darrera edició del Concurs Internacional de Música de Les Corts, que va rebre gairebé un centenar de sol·licituds, de les quals van arribar a la final quatre cantants, dos pianistes, un duet de violí i piano i un quartet de saxòfons.

PROJECTES MUSICALS

Els millors investigadors en música d'Europa es van donar cita de l'11 al 13 de juny a la Universitat Pompeu Fabra en l'European Research Music Conference que van organitzar el Grup de Recerca en Tecnologia Musical i el Consell Europeu per a la Recerca. El congrés va ser un aparador dels projectes finançats per la Comissió Europea relacionats amb la música en tots els seus àmbits: musicologia, tecnologia musical, i també intel·ligència artificial, neurociència i cognició aplicades a la música.

LA GIRA DE LA JOSB

La Jove Orquestra Simfònica de Barcelona (JOSB) farà a l'octubre la seva primera gira actuant en diversos municipis de la província de Salamanca, així com a Plasència (Càceres). La gira es tancarà a Catalunya, concretament a Reus i al Palau de la Música Catalana, on l'orquestra ja va debutar la temporada passada. La JOSB –formada per joves de 16 a 26 anys– oferirà un mínim de sis programes simfònics.

CREACIONS CORALS

Ja és oberta la convocatòria per a la tercera edició del Concurs Internacional de Composició Coral de l'Orfeó Català. El certamen incentiva la creació coral amb obres d'un alt nivell d'exigència, tant per a cors *amateurs* com professionals, en les categories de cor mixt, veus iguals (cor femení) i cor infantil. Les obres s'estrenaran en el marc de la Festa de la Música Coral, el febrer de 2020.

EL REPRODUCTOR

El barítion Josep-Ramon Olivé debutarà a la propera edició del Festival LIFE Victoria i es convertirà així en el primer artista que n'és cap de cartell després d'haver-hi actuat, anys enrere, com a teloner.

José Guirao, exdirector del Museo Reina Sofía i nou ministre de Cultura del govern espanyol, ha parlat de la importància de les humanitats i té com a reptes revisar la fiscalitat i la Llei de mecenatge.

Els pressupostos del 2018 segueixen congelats a Catalunya, fet que desafavoreix l'arrencada de nous projectes al conjunt del país, també en l'àmbit musical.

APLICACIÓ

TOMPLAY FACILITA LA VIDA ALS MÚSICS

Deutsche Grammophon i Tombooks han presentat una aplicació revolucionària per a l'estudi musical interactiu. El segell líder al món en música clàssica i l'inventor de la partitura interactiva que està transformant l'educació musical han acordat que els usuaris de l'aplicació puguin experimentar, tocar i aprendre música a través de l'incomparable arxiu sonor de Deutsche Grammophon, que inclou gravacions d'artistes llegendaris com Martha Argerich, Daniel Barenboim, Hilary Hahn, Vladimir Horowitz, Yehudi Menuhin, David Oistrakh, Itzhak Perlman, Maria João Pires o Maurizio Pollini. Tomplay permet fer anotacions sobre la partitura, gravar les interpretacions de l'usuari i repetir en bucle passatges aïllats per estudiar-los. D'aquesta manera, estudiar música serà molt més senzill, interactiu i divertit.

PREU: UNS 10 € A L'APP STORE

EL PRIMER VIOLONCEL DE PAU CASALS

Aquest és un dels primers violoncels de Pau Casals, concretament el primer de mida normal que va fer servir durant els anys d'estudiant. L'hi va comprar el seu pare a la casa Magín González de Barcelona i forma part de les col·leccions del Museu Pau Casals del Vendrell, on està exposat. El lutier Xavier Vidal l'ha restaurat fa poc, a proposta pròpia.

EL TRESOR

LA LLISTA D'SPOTIFY

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

1. *INVENTIONS. BEETHOVEN. THE COMPLETE STRING QUARTETS*
Quartet Casals. Harmonia Mundi. Vol. 1

2. *COMPLICITATS*
Blooming Duo (Esther Pinyol, arpa; Ferran Carceller, marimba). Ficta.

3. *INTEGRAL DE LA MÚSICA PER A FLAUTA DELS GERMANS DOPPLER*
Claudi Arimany, flauta. Capriccio.

4. *MOMPOU. MÚSICA CALLADA*
Luis Aracama, piano. IBS Classical.

5. *CLARINET SONATAS 20TH CENTURY*
Antonio Salguero, clarinet. IBS Classical.

6. *HAYDN. PIANO TRIOS*
Trio Wanderer. Harmonia Mundi.

7. *MARC TADDEI. BRITISH MUSIC FOR VIOLA AND ORCHESTRA*
Helen Callus, viola. New Zealand Symphony Orchestra. Naxos.

8. *HAYDN. LAMENTATIONE*
Kammerorchester Basel. Giovanni Antonini. Alfa.

9. *THE COMPLETE RCA ALBUM COLLECTION*
Michala Petri, flauta. RCA.

A LA BANDA SONORA DE L'RMC EN FORMAT DIGITAL

ES DIU A LA XARXA

TWITTER

HABEMUS LOHENGRIN
@CronistaErrant

Piotr Beczala substitueix Roberto Alagna en el Lohengrin del Festival de Bayreuth

EN LA MORT D'OLIVER KNUSSEN
@CronistaErrant

Una trista notícia, un compositor amb molt de talent i un esplèndid director

TWITTER

EN RECORD DE GENNADY ROZHDESTVENSKY @CronistaErrant

Oh, quina gran pèrdua! Sensacional intèrpret de Prokofiev i Xostakovitx, entre molts d'altres, en la memòria tinc un grapat de concerts al Palau on sovint lluïa un peculiar sentit de l'humor. *Russian conductor Gennady Rozhdestvensky dies at 87 - BBC News*

TWITTER

FRASE DEL DIA @totsmatinsmon

"No s'ha de recomanar l'originalitat, sinó l'autenticitat. Si ets autèntic ja seràs original."

(Albert Guinovart, compositor i pianista; Barcelona 1962)

SEGUEIX-NOS!

TWITTER
4.593 seguidors
@RevistaMusCat

FACEBOOK
3.918 m'agrada
@revistamusicalcatalana

UNA NOVA FORMACIÓ

L'escola de música i arts escèniques Tremolo, que té la seu entre els barris de Gràcia i Sant Gervasi, ha estat autoritzada a oferir el títol de grau professional i amplia, d'aquesta manera, l'oferta formativa de nivell mitjà a la ciutat de Barcelona. El pla d'estudis del nou projecte s'estructura en tres itineraris –tècnic, interpretatiu i acadèmic– i pretén transformar els models tradicionals en favor d'un aprenentatge musical més actiu.

DE BECA A GUARDÓ

La Beca Pau Casals, que convoca cada dos anys la Fundació Pau Casals, ha canviat de nom per esdevenir el Guardó Internacional per a Joves Violoncel·listes. A més, incrementarà la dotació més enllà dels 18.000 euros actuals i s'obrirà a la participació de joves violoncel·listes de l'Uruguai per recordar la vinculació de Casals amb aquest país. El guardó, nascut el 1984, s'adreçava fins ara a estudiants de fins a 22 anys de la Unió Europea i Puerto Rico. L'última guanyadora va ser Mariona Camats.

BACH AL TNC

La nova temporada del Teatre Nacional de Catalunya, guiada pels conceptes de dogma i llibertat, inclourà 27 espectacles. La música tindrà presència, entre d'altres, en la comèdia inaugural *Els jocs florals de Canprosa* de Santiago Rusiñol, en els diversos espectacles de dansa –un dels quals, a l'entorn de les *Variacions Goldberg* de Bach–, en un homenatge a Carles Santos ideat per Jordi Oriol, i a *Troia* –un espectacle polifònic i teatral de la companyia Cor de Teatre a partir de la *Ilíada* i l'*Odissea*.

MOMPOU A LONDRES

La pianista gironina Maria Canyigueral ha estrenat a Londres el seu projecte "Avantguarding Mompou", el qual, coincidint amb el 125è aniversari del compositor, consisteix en la interpretació de la integral de les seves *Cançons i danses* intercalant-hi obres escrites expressament per diversos compositors europeus. La mateixa artista les ha encarregat a risc propi i les presentarà al Palau de la Música el febrer del 2019.

Kate Royal i Benjamin Appl evocant la mítica portada del segell EMI (His Master's Voice) amb Victoria de los Ángeles i Dietrich Fischer-Dieskau. La sessió de fotos realitzada per Quim Roser va tenir lloc al juny al Wigmore Hall de Londres.

KATE ROYAL VA DEDICAR EL SEU PRIMER CEDÉ A LA MEMÒRIA DE VICTORIA DE LOS ÁNGELES. BENJAMIN APPL VA SER EL DARRER DEIXEBLE DE DIETRICH FISCHER-DIESKAU. I PLEGATS EVOCARAN ELS DUETS QUE ELS DOS REPRESENTANTS DE L'EDAT D'OR DEL LIED VAN INTERPRETAR I ENREGISTRAR EN UN ELAPÉ EMBLEMÀTIC EL 1961. SERÀ AL CONCERT AMB QUÈ ES CLOURÀ LA SISENA EDICIÓ DEL FESTIVAL DE LIED VICTORIA DE LOS ÁNGELES, QUE TINDRÀ LLOC ENTRE EL 25 DE SETEMBRE I EL 23 DE NOVEMBRE.

TEXT *Mercedes Conde Pons* **FOTOGRAFIES** *Quim Roser*

DUETS AL LIFE VICTORIA 2018

KATE ROYAL I BENJAMIN APPL

RMC: Victoria de los Ángeles, Dietrich Fischer-Dieskau, Elisabeth Schwarzkopf i Gerald Moore pertanyen a una generació anterior pel que fa a la interpretació del lied. Què han après d'ells com a cantants?

BENJAMIN APPL: El que més m'impressiona és la integritat en el seu mestratge musical al llarg de tota la seva carrera. Aquesta és la professió més extraordinària amb què es pot batallar, en molts aspectes. Sembla com si aquests quatre músics sempre fossin capaços de trobar fortalesa en el seu talent artístic, fossin quines fossin les circumstàncies. En aquest temps de carreres de curta durada, quan tothom està sempre pendent de trobar nous talents ascendents, tots hem de buscar el nostre propi espai i lloc en aquest món i fer el nostre camí de forma constant i consistent, tal com ens va ensenyar aquella generació daurada. D'altra banda, gràcies a músics com aquests avui dia podem cantar recitals a tot el món; després de la Segona Guerra Mundial ells van fer el seu art meravellós accessible a tothom i van ser veritables ambaixadors de la cançó. Això és quelcom que mai podrem elogiar prou.

KATE ROYAL: Aquests cantants són, al meu parer, l'estàndard d'or de l'art de cantar lied. Els seus enregistraments són la meva referència, i hi torno sempre, i les seves interpretacions m'inspiren per trobar la meva pròpia via a través de la poesia. Fischer-Dieskau especialment tenia una manera de fusionar la veu cantada i parlada de forma molt natural.

RMC: Quan aquesta generació de cantants va fer la seva carrera era habitual sentir-los cantar tant òpera com recitals de lied. Quina és la

LIFE VICTORIA: AMB MÉS *LIFE* QUE MAI

Disset recitals, tres sèries de *masterclasses* i activitats complementàries, amb el lied com a centre, completen la programació del Festival de Lied Victoria de los Ángeles (LIFE Victoria 2018) que tindrà lloc durant dos mesos, entre el 25 de setembre i el 23 de novembre, i amb un concert extraordinari el 12 de desembre de caire benèfic.

El concert inaugural, el 25 de setembre, l'oferirà el barítion català Josep-Ramon Olivé, la primera veu que va sonar en la primera edició del LIFE Victoria, ara fa sis anys, quan va debutar al LIFE New Artists. Enguany el barítion cantarà acompanyat per Malcolm Martineau, artista resident del Festival, a la Sala Domènech i Montaner del Recinte Modernista de Sant Pau.

Els barítons Simon Keenlyside, Christopher Maltman, Benjamin Appl i Julien van Mellaerts, les sopranos Kate Royal, Ruth Iniesta i Carine Tinney, la mezzosoprano Cristina Faus, el contratenor Jakub Józeb Orliński, i els pianistes Simon Lepper, Graham Johnson i Malcolm Martineau són alguns dels noms destacats de la sisena edició del LIFE Victoria.

El tenor Eduard Mas i la soprano Belén Roig debutaran al Festival en el programa LIFE New Artists actuant de teloners, mentre que el Tast de Lied a Jorquera Pianos presenta enguany Violeta Alarcón i Èric Varas (3 d'octubre), Judit Muñoz i Enric Roda (17 d'octubre) i Sara Bañeras i Marc Serra (14 de novembre).

Fins al 23 de setembre, la Sala Josep Uclés del Centre Cultural El Carme de Badalona (c/ Francesc Layret, 78-82) acull l'exposició "Victoria de los Ángeles. La veu que sorgí de la Universitat", organitzada per la Fundació Victoria de los Ángeles, que en custodia el fons documental que es mostra en aquesta exposició.

www.lifevictoria.com

diferència principal entre cantar un gènere o un altre?

BA: En essència no hi ha cap diferència real. Certament, als recitals no hi ha un director escènic, ni un director musical que et digui què has de fer; tot el que ofereixes durant la representació ha de venir de tu mateix i del teu pianista. I sí, depenent del lloc, pots comunicar més íntimament en una petita sala de concerts que no pas en un gran teatre operístic. Sovint faig servir l'analogia de la pintura: cantar en recital em recorda una aquarel·la, que es pinta amb un pinzell petit i molt fi, mentre que l'òpera és més semblant a pintar una gran tela amb un pinzell gran i fent servir colors intensos. Però en realitat, només disposem d'un únic instrument a l'abast que ha de servir en tots dos casos. I fins ara no hi ha cap invent tecnològic que serveixi per fer servir una veu per a les representacions operístiques i tot seguit treure-la i implantar-ne una de diferent per cantar al recital de l'endemà!

"VICTORIA DE LOS ÁNGELES IRRADIAVA UNA GRÀCIA ESPECIAL QUE TRANSMETIA TAMBÉ EN EL SEU CANT"

KR: Sempre he trobat una afinitat molt profunda amb el gènere lied. És la forma més senzilla de comunicació sense haver de sospesar orquestres i grans teatres d'òpera. Hi ha quelcom de tan simple i satisfactori en un poema posat en música! Un piano i un cantant. En el lied hom ha de tenir l'habilitat de crear caràcters inclús per a una peça de tres minuts. A nivell de tècnica vocal el procés hauria de ser el mateix tant en l'òpera com en el lied, però hi ha més temptacions d'alleugerir en excés la veu en el lied. Així i tot, tant per a Fischer-Dieskau com per a Victoria de los Ángeles no existia la qüestió d'abordar tècnicament de forma diferent el lied i l'òpera.

RMC: Al concert que oferiran junts al LIFE Victoria el 23 de novembre, interpretaran alguns dels duets que Dietrich Fischer-Dieskau i Victoria de los Ángeles van cantar junts. ¿Podrien explicar-nos com han confegit el programa del concert?

BA: Organitzar el programa conjuntament per a un recital en viu ha estat un repte. Per començar, els enregistraments en temps dels elapé no tenien una durada excessivament llarga, la qual cosa significa que hem hagut d'afegir-hi algunes cançons més per crear un programa complet. A més, tot i tractar-se de peces molt belles totes, no hi ha cap tema clar ni cap nexe d'unió entre les peces que conté l'enregistrament. Això és molt poc usual, especialment en enregistraments de Fischer-Dieskau, que era un mestre en l'art de confegir programes per a recitals. Però amb la saviesa i el coneixement del gran pianista Graham Johnson, que coneix el repertori com ningú, hem ideat un programa magnífic que inclou la gran majoria de les cançons de l'enregistrament original, amb l'afegit de noves cançons i duets relacionats. Aquest recital serà sens dubte una gran experiència per a tots dos.

"VICTORIA DE LOS ÁNGELES I DIETRICH FISCHER-DIESKAU SÓN L'ESTÀNDARD D'OR DE L'ART DE CANTAR LIED"

KR: Jo espero amb delit els duets de Schumann. És el meu compositor preferit de lied i l'estil coral d'aquestes cançons serà, sens dubte, un repte per a tots dos.

Per a Benjamin Appl crear el programa del recital en viu que oferirà amb Kate Royal el 23 de novembre ha significat un repte.

RMC: El LIFE Victoria Lied Festival recorda l'estimada cantant Victoria de los Ángeles, nascuda a Barcelona. Què és el que admira més del seu vessant artístic?

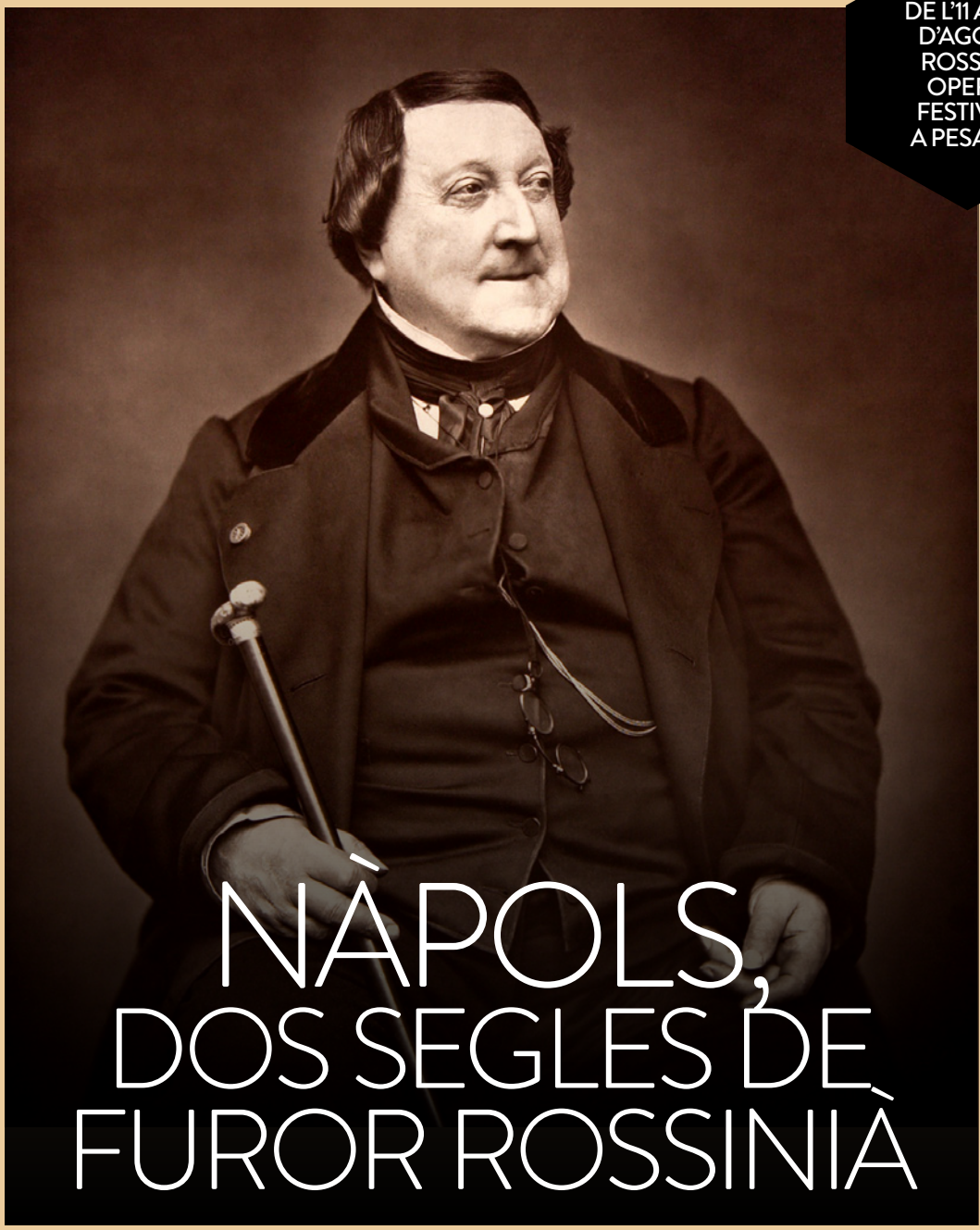
BA: Naturalment, podria esmentar la seva veu i el seu talent artístic. Però m'agradaria dir que és el seu carisma el que em colpeix més profundament. Tot i que no la vaig poder conèixer mai personalment, quan veig fotos seves puc veure i sentir la gràcia que irradiava. Especialment m'encanta una fotografia de la col·lecció personal de Graham Johnson, que va ser feta a Disneyland quan estaven fent una gira junts pels Estats Units. És només la instantània d'un moment, presa quan ella no era ni tan sols conscient de la fotografia i, per tant, totalment natural i absolutament impressionant.

KR: El que més valoro de Victoria de los Ángeles és la senzilla qualitat humana de la seva veu i l'estil de cant. En contraposició amb els extremadament precisos i amanerats enregistraments de Schwarzkopf, d'alguna manera és un descans escoltar la música parlant per si mateixa. Aquesta era Victoria de los Ángeles per a mi, una artista que era capaç de ser ella mateixa, que no intentava enganyar l'oient amb la seva veu de cap manera. Ella només parlava i va resultar que estava cantant!

Kate Royal espera amb delit els duets de Schumannn, el seu compositor preferit de lied.

DE L'11 AL 23 D'AGOST ROSSINI OPERA FESTIVAL A PESARO

CARJAT

NÀPOLS, DOS SEGLES DE FUROR ROSSINIÀ

QUAN ES COMMEMORA EL 150È ANIVERSARI DE LA MORT DE GIOACHINO ROSSINI, LA CIUTAT DE NÀPOLS REIVINDICA ELS SET ANYS QUE EL COMPOSITOR VA PASSAR A LA CIUTAT COM A DIRECTOR MUSICAL DEL TEATRO DI SAN CARLO AMB LA MOSTRA "ROSSINI, FURORE NAPOLETANO", UNA OCASIÓ ÚNICA DE GAUDIR DEL GRAN GENI ITALIÀ MITJANÇANT CORRESPONDÈNCIA INÈDITA, MANUSCRITS I VESTUARI.

TEXT I FOTOGRAFIES • *Aleix Palau*

A l'esquerra, un retrat de Rossini fet per Étienne Carjat el 1865. I el sostre del Teatro di San Carlo, del qual el compositor va assumir la direcció musical.

Costa passejar per Nàpols i no imaginar els grans genis europeus que han trepitjat aquesta ciutat al llarg dels segles. Compositors, escriptors i tota classe d'artistes van trobar en la capital de l'antic regne una oportunitat i un indret on fascinar i ser fascinats. De tots ells, una de les empremtes més fortes la va deixar Gioachino Rossini (1792-1868). El compositor de Pesaro va arribar a Nàpols el 1815 convidat per l'empresari Domenico Barbaja, que li va encomanar la direcció musical dels teatres reials de San Carlo i Fondo. El contracte, amb una retribució anual de 8.000 francs, incloïa que Rossini havia d'escriure un parell d'òperes l'any i que tenia llibertat per sortir de la ciutat i escriure música per a altres teatres.

L'oferta napolitana no podia ser més sucosa per al jove Rossini. El San Carlo era el teatre més gran d'Europa i l'orquestra i el cor tenien un nivell altíssim. La primera òpera que va estrenar en aquesta sala va ser *Elisabetta, regina d'Inghilterra,* que a més de ser un èxit clamorós va ser la primera col·laboració de Rossini amb qui seria la seva musa i futura esposa: Isabella Colbran. Per a ella va escriure deu de les onze òperes que va fer durant el seu període al San Carlo, que va acabar el 1822. A més d'*Elisabetta,* els títols estrenats per la Colbran van ser *Otello* (1816), *Armida* (1817), *Mosè in Egitto* (1818), *Riccardo e Zoraide* (1818), *Ermione* (1819), *La donna del lago* (1819), *Maometo II* (1820) i *Zelmira* (1822). L'única òpera còmica escrita per Rossini a Nàpols, *La gazzetta* (1816), no va ser estrenada per la cèlebre cantant, que sembla que no dominava amb gaire naturalitat aquest tipus de rols. A més, el públic napolità preferia l'*opera seria.* Però l'experiència a la ciutat va permetre a Rossini perfeccionar la seva escriptura i donar més protagonisme a l'orquestra i el cor.

ROSSINI, *FURORE NAPOLETANO*

Itàlia porta la música de Rossini a l'ADN i aquest 2018, any que es commemora el 150è aniversari de la seva mort, el país s'ha lliurat completament a la figura i la música del compositor. Especialment la ciutat de Nàpols s'ha sumat amb contundència a aquesta commemoració i organitza la mostra "Rossini, furore napoletano", que es pot visitar a l'espai del Memus, Museu i Arxiu Històric del Teatro di San Carlo, que es troba al Palau Reial, fins al proper mes de desembre.

L'exposició té la petjada de Sergio Ragni, que a més de ser-ne el comissari és, possiblement, el propietari de la col·lecció d'objectes de Rossini més extensa i important del món. De Ragni és el noranta per cent del material exposat. Hi ha gravats, partitures, llibrets, manuscrits i autògrafs. Entre les curiositats, una porcellana del 1836 que presenta Rossini assegut mentre medita, amb partitures als peus, després d'haver renunciat a seguir escrivint òpera. En un vídeo podem veure la soprano Carmela Remigio vestida a l'estil de la Colbran i interpretant alguns dels *Pecats de vellesa* de l'autor. La mostra, a més, es completa amb vestuari original prestat pel Teatro di San Carlo, com per exemple els vestits d'Ermione i Semiramide que va lluir Montserrat Caballé durant les representacions d'aquestes òperes als anys vuitanta o l'extremadíssim vestit que Virginia Zeani va portar per a la recuperació moderna de *Zelmira* l'any 1965.

ANYS DE FELICITAT

S'han localitzat un total de 246 cartes que Rossini va escriure als seus pares durant els anys a Nàpols. Hi explica la seva felicitat a la ciutat i la gran acollida del públic. Les cartes es van trobar en mans d'una família anglesa i van ser adquirides per la Regione

VILLA RAGNI, UN OASI ROSSINIÀ

La casa de Sergio Ragni és literalment un museu. Viu en un luxós apartament a la renaixentista Vila Belvedere, al barri de Vomero, on unes vistes privilegiades sobre la badia de Nàpols donen pas a una col·lecció única al món. Centenars de gravats de Rossini i els cantants amb qui col·laborava, fotografies, olis originals, objectes personals del compositor, cartes, joies d'escena de Maria Malibran i tot tipus de peces commemoratives obren les portes a un univers fascinant. El llit on dorm Ragni havia pertangut a Isabella Colbran i, entre els plats forts de la col·lecció, hi ha l'únic manuscrit autògraf existent de Rossini amb el final alternatiu de la versió italiana del *Guglielmo Tell.* El senyor Ragni obre les portes de casa seva a tots els interessats. Només heu d'escriure un correu a: *elleboro25@libero.it*

Campania i la Fundació Rossini de Pesaro l'any 2000 i aquesta és la primera vegada que se'n mostren obertament algunes al públic. Una de les més destacades és la carta en la qual Rossini explica a la seva mare l'èxit aconseguit amb l'estrena d'*Elisabetta, regina d'Inghilterra* i que dona títol a l'exposició: *"Estimada marona: Furor! Oh, quina música! Oh, quina música diu Nàpols. No és possible explicar-vos l'entusiasme produït per la meva música".*

L'òpera va suposar l'eclosió del duo Rossini-Colbran. Rossini era un grandíssim compositor, però qui sap si sense la Colbran la seva música hauria aconseguit un ressò tan gran a Nàpols. Stendhal va escriure d'ella, a la magistral *Vida de Rossini: "aquesta dona, que fora de l'escena té tota la dignitat d'una botiguera de modes, quan apareix amb el front adornat amb una diadema produeix un respecte involuntari fins i tot a les persones que acaba de deixar al* foyer".

La inauguració de l'exposició es va dur a terme el mes de març coincidint amb les funcions del *Mosè in Egitto* que es van fer també per commemorar els dos segles de l'estrena de l'òpera al San Carlo. Els mesos de juliol i agost l'exposició "Rossini, furore napoletano" viatjarà fins a Pesaro amb motiu del Festival Rossini de la ciutat. Al setembre tornarà a Nàpols, on s'estarà fins al mes de desembre.

Alguns dels objectes exposats a "Rossini, furore napoletano", la majoria dels quals ara pertanyen a Sergio Ragni.

PESARO, LA MECA ROSSINIANA

Aquest estiu el Festival Rossini de Pesaro celebra la 39a edició. La cita, punt de trobada imprescindible per als amants del compositor, reuneix anualment les millors veus del panorama internacional. Enguany s'hi ha programat *Riccardo e Zoraide* i *Adina,* títols que celebren el seu segon centenari aquest 2018. Com cada any, els estudiants de l'Accademia Rossiniana faran *Il viaggio a Reims* i hi haurà també recitals i la interpretació de la *Petite Messe Solennelle.* Entre els solistes d'aquesta edició sentirem Juan Diego Flórez, Pretty Yende, Daniela Barcellona, Celso Albelo, Carmela Remigio, Michele Pertusi i Lisette Oropesa.

Juan Diego Flórez

KRISTIN HOEBERMANN

BELLINI
5 —
21 OCT

20 Liceu
Opera
Barcelona

MÉS VIUS
QUE MAI

NO HI HA RES COM L'AMOR
PER RECUPERAR EL SENY.

I PURITANI

DIR. MUSICAL Christopher Franklin DIR. ESCENA Annilese Miskimmon CAST Pretty Yende / María José Moreno (Elvira), Javier Camarena / Celso Albelo (Lord Arturo Talbo), Marko Mimica / Fernando Radó (Lord Giorgio), Gianfranco Montresor (Lord Gualtiero Valton), Lidia Vinyes-Curtis (Enrichetta Di Francia), Mariusz Kwiecien / Andrei Kymach (Sir Riccardo Forth), Emmanuel Faraldo (Sir Bruno Roberton)
ORQUESTRA SIMFÒNICA I COR DEL GRAN TEATRE DEL LICEU DIR. COR Conxita Garcia

LICEUBARCELONA.CAT – 902 787 397 #IPURITANILICEU

L'ESTIU MUSICAL

LA METEOROLOGIA, ELS FENÒMENS METEOROLÒGICS, HAN INSPIRAT MOLTS COMPOSITORS. DE LES QUATRE ESTACIONS DE L'ANY, L'ESTIU ÉS EL MÉS REPRESENTAT AL MÓN DE LA MÚSICA. US PROPOSEM UN VIATGE A TRAVÉS DE L'ESTACIÓ ON ELS DIES SÓN MÉS LLARGS I LES NITS MÉS CALOROSES PER CONÈIXER LES MÚSIQUES QUE N'HAN ESTAT INSPIRADES.

TEXT *Alfred Rodríguez Picó*

Les tempestes d'estiu han estat el motiu de peces musicals inoblidables, com la *Sisena Simfonia* de Beethoven.

Si fem un recorregut des del segle XVII fins a l'actualitat, i sabent d'antuvi que ens deixem força peces i compositors, de l'època barroca destaca, dins de les quatre estacions de Henry Purcell, pertanyents a l'òpera *The fairy queen,* "l'estiu", alegre, joiós... i no ens estranya, ja que el pobre Henry va viure els anys més freds dels darrers vint segles i quan arribava la caloreta, que durava ben poc, era per celebrar-ho. De fet, si escoltem "l'hivern" quedarem congelats tant per la música –d'extremada bellesa tot i que no pas alegre– com per la lletra, on se'ns parla dels cels grisos, de la neu, dels camps gebrats... Però deixem-nos de fredorades, ja arribaran al seu temps. No cal ni esmentar "l'estiu" de *Les quatre estacions* de Vivaldi: transmeten la calma i ambient pesant de la canícula mediterrània; contrastant, però, amb la violència de la tempesta del tercer moviment; per cert, i permetin-me aquest incís, el mes d'abril passat vaig poder escoltar al Vendrell una versió fantàstica d'aquesta tempesta, versió per a orgue de Juan de la Rubia... Encara se'm posa la pell de gallina quan la recordo, quina energia desbordant! Però deixem les tempestes, que després ja en vindrà un bon repertori.

Dins del Classicisme, amb Haydn tornem a trobar un "estiu", en la seva obra *Les estacions:* preciós, variat en els seus diversos moviments, amb un final espectacular. Però avancem en el temps i entrem en el Romanticisme. Aquí ja trobem unes sensacions més directes, que arriben amb més profunditat dins teu, diguem que t'és més fàcil imaginar-te tombat sota l'ombra d'un arbre, amb una brisa càlida lleugera, amb el cant dels grills de banda sonora o passejant per una platja amb una llum encegadora, amb les diverses tonalitats de blaus del mar i el cel; fins i tot podríem ser uns personatges d'un quadre de Sorolla: calma, tranquil·litat, fins i tot pesantor i xafogor.

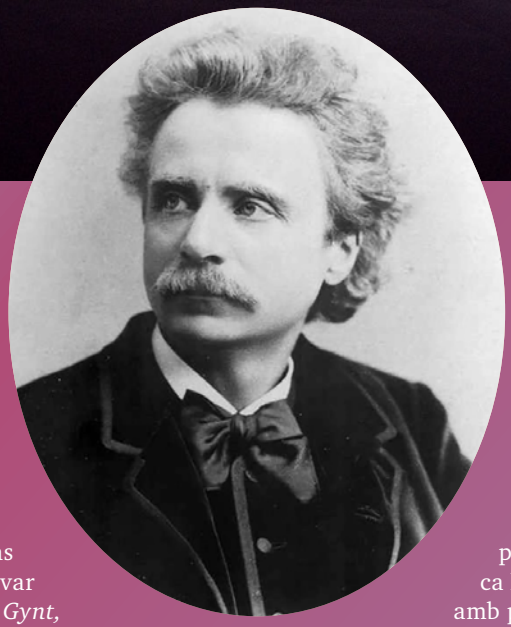

The fairy queen de Henry Purcell (foto de dalt) és un alegre cant a l'estiu, tan preciós com l'estiu de Haydn (a la dreta) en la seva obra *Les estacions.*

THINKSTOCK/ MDESIGNER125

Alfred Rodríguez Picó recomana gaudir d'"El capvespre d'estiu" de les *Peces líriques* per a piano del compositor noruec Edward Grieg.

Per trobar aquesta calma estiuenca, sens dubte que en gaudirem de la primera a la darrera nota a "El capvespre d'estiu" de les *Peces líriques* per a piano d'Edward Grieg. Quan vaig descobrir aquest conjunt de composicions del músic noruec, vaig comprovar que no tot s'acabava amb *Peer Gynt,* i des de llavors, d'això ja fa unes quantes dècades, sempre recomano a qui no les coneix que les escolti... A la propera vida vull ser un clavecinista per tocar *La marxa dels Scythes* de Pancrace Royer o un pianista per gaudir amb les peces líriques de Grieg. Més calma: *Nit d'estiu al riu* del britànic Frederick Delius o el deliciós *Un dia d'estiu al camp* del danès Niels Gade. Però no sempre a l'estiu hi ha calma i tranquil·litat, també poden aparèixer unes nuvolades fosques a l'horitzó que es van aproximant amb rapidesa; el *Cumulonimbus* o núvol de tempesta, majestuós, el rei dels núvols, el que té més desenvolupament vertical, trenca la monotonia estiuenca d'una forma taxativa: llamps, trons, ventades, calamarsa, pedra..., tanta exuberància meteorològica ha cridat l'atenció de força compositors amb partitures que et transporten a viure la violència dels elements. ¿No em diran que la tempesta de la *Sisena Simfonia* de Beethoven no és un clar exemple d'una tempesta centreeuropea, de curta durada però violenta, podríem dir que força seriosa?, ben al contrari de la polca de Johann Strauss fill *Sota llamps i trons:* música alegre, divertida, amb els platerets i el bombo fent els llamps i trons d'una manera continuada, exagerada, impossible en la vida real, ja que entre cada llamp i el tro hi ha menys de la meitat d'un segon; tots quedaríem socarrimats. Una de les tempestes més violentes compostes musicalment la trobarem a la *Suite del Gran*

Canyó del nord-americà Ferde Grofé; hi ha un moviment anomenat "Cloudburst" –que en català podríem traduir com "aiguat"–, però escoltant la peça no hi ha dubte que es tracta d'un esclafit...; mare meva quina violència! Allà no hi deu quedar ningú viu!

Hi ha molts més estius, el d'Aaron Copland amb el *Nocturn de ple estiu,* molt relaxant, igual que els *Cels d'estiu* del sempre atractiu i agradable d'escoltar Leroy Anderson –recordem la pluja amb aquella peça tan simpàtica i de nom tan onomatopeic: *Plink, plank, plunk*– i acabarem amb el "Summertime" de *Porgy and Bess* de George Gershwin... Quines sensacions més delicades, contrastant amb les que et provoquen el *Verano porteño* de l'argentí Astor Piazzolla, una barreja de nostàlgia i energia.

El compositor de música de cinema Franz Waxman.

Acabem i tan sols queda escoltar-les, quan vulguin i on vulguin, però si pot ser amb l'ambientació adequada, sota una nit càlida farcida d'estels o passejant per la vora d'un riuet o de la platja... o a casa, esperant que la temperatura a l'exterior baixi una mica... Això em recorda la pel·lícula *La finestra indiscreta* d'Alfred Hitchcock, amb els entresuats Grace Kelly i James Stewart i amb música de Franz Waxman que tan sols s'escolta en els títols de crèdit inicials i en els del final. Bon estiu!

LLISTA D'SPOTIFY
AMB LES MÚSIQUES QUE ALFRED RODRÍGUEZ PICÓ DESTACA A L'ARTICLE

https://spoti.fi/2KtQilr

THINKSTOCK/ IDIZIMAGE

THINKSTOCK/ SARA WINTER

PERALADA, EL REPTE DE LA CONTINUÏTAT

AMB UN PROGRAMA IMBUÏT D'ESPERIT BARROC I MARCAT PEL DEBUT OPERÍSTIC D'ORIOL BROGGI, EL FESTIVAL CASTELL DE PERALADA ASSUMEIX ENGUANY EL REPTE DE LA CONTINUÏTAT DESPRÉS DE LA MORT DE LA SEVA PROMOTORA, CARMEN MATEU.

TEXT *Ana María Dávila* • **FOTOGRAFIES** *Festival de Peralada*

6 i 7 D'AGOST
LA FLAUTA MÀGICA
DE W. A. MOZART
AMB ORIOL BROGGI I JOSEP PONS

L'auditori dels Jardins del Castell de Peralada, escenari principal del Festival, té capacitat per a 1.700 persones.

El futur sempre és incert, però el Festival Castell de Peralada sembla tenir més que clar el seu. Fins i tot en moments ombrívols i tristos com el que acaba de travessar arran de la mort sobtada el gener passat de la seva gran impulsora, Carmen Mateu (Barcelona, 1936-2018). Aquest estiu el festival empordanès celebra una 32a edició presidida pel record de la dona que el va fer possible –fins al maig vinent la Biblioteca del Castell acull una exposició d'homenatge– , però també amb la tranquil·litat que la passió de la mecenes per l'òpera, la lírica i la dansa, pilars bàsics de la convocatòria, tindrà continuïtat en el futur.

I si hi havia algun dubte sobre això, la generació que ara agafa el relleu el va esvair durant la presentació d'aquest cartell 2018. *"La cultura i la música són béns preuats que s'han de protegir. La nostra família porta més de trenta anys de mecenatge cultural i això forma part dels nostres valors. Volem continuar amb el treball de la nostra mare i seguir compartint amb el públic les nits màgiques de Peralada",* va dir Isabel Suqué i Mateu, successora de la seva mare al capdavant de l'Associació Cultural Castell de Peralada.

"LA CULTURA I LA MÚSICA SÓN BÉNS PREUATS QUE S'HAN DE PROTEGIR", DIU ISABEL SUQUÉ I MATEU, SUCCESSORA DE LA SEVA MARE

Però l'aposta per les arts escèniques i per les grans veus, segells d'identitat de Peralada, no ha trepitjat mai senders coneguts i ben senyalitzats. El seu tarannà ha estat, des de bon començament, la recerca d'una identitat pròpia aliena als circuits comercials estivals. Un afany que ara no només es ratifica, sinó que el director del cicle estival, Oriol Aguilà, considera consubstancial al concepte mateix de festival.

"Davant la meravellosa multiplicació de la música en viu a casa nostra durant l'estiu, nosaltres volem preservar l'essència de la denominació festival, *amb la seva dosi d'aposta, d'innovació i de risc que tot festival ha de tenir per poder ser considera't com a tal. I això vol dir noves produccions, estrenes absolutes, encàrrecs i, també, un camí de fidelitat amb els nostres creadors i artistes",* assenyala Aguilà.

Un esperit que es posa de manifest enguany amb una programació imbuïda d'esperit barroc i que té el contratenor Xavier Sabata com a artista resident, al costat del qual hi haurà també l'imprescindible Dani Espasa al capdavant del seu Vespres d'Arnadí. *"En aquesta línia d'acompanyar en el recorregut de la vida els nostres artistes, en Xavier ens visita per tercera vegada per fer-nos volar pel Barroc amb propostes que inspira ell mateix i d'altres que emanen del Festival",* explica el director.

En aquest context es situen les dues òperes de Händel programades el mes d'agost, *Rinaldo* (dia 5) i *Acis i Galatea* (dia 8). La primera es presentarà en versió concert a l'església del Carme amb direcció artística del mateix Sabata, que encapçala un repartiment que també compta amb veus com les de Núria Rial i Juan Sancho. La segona, al claustre del Carme, porta la signatura escènica del sevillà Rafael R. Villalobos, *"un jove director, guanyador del Premi Europeu de Direcció d'Escena, que ja està començant a treballar a teatres importants i que és una de les nostres apostes de l'estiu",* puntualitza Aguilà, que també ha encomanat a Villalobos la direcció d'un muntatge de cabaret que Xavier Sabata protagonitzarà a l'Hotel Peralada el 12 d'agost.

Fins i tot l'ideari barroc liderarà el tradicional concert popular a la plaça de la Vila (16 d'agost), en què Vespres d'Arnadí interpretarà la *Música aquàtica* i *Els reials focs d'artifici* de Händel, i estarà també present a la cloenda del Festival (17 d'agost), amb *Folia,* un espectacle de dansa procedent de Les Nuits de Fourvière de Lió.

En el terreny operístic hi ha també una *Thaïs* de Massenet, en versió de concert, amb les veus de Plácido Domingo i Ermonela Jaho, però sens dubte la gran aposta d'aquest estiu serà el debut operístic d'Oriol Broggi, que porta a

escena la *flauta màgica* (6 i 7 d'agost) dirigida per Josep Pons i que compta amb les veus de Liparit Avestisyan, Olga Kulchynska, Kathrin Lewek, Andreas Bauer i Adrian Eröd, entre d'altres. D'aquesta manera, Peralada afegeix un nom més a la seva ja llarga llista de creadors que han fet aquest viatge iniciàtic al seu escenari. Un camí certament difícil pel que comporta de risc artístic i també econòmic.

"Si visquéssim amb por només podríem fer Toscas *i produccions estil Zeffirelli",* adverteix Aguilà. *"No, nosaltres pensem que s'ha d'obrir la porta perquè gent com Broggi, o com Calixto Bieito o Comediants al seu dia s'estrenin en el terreny operístic. I fer-ho a Peralada, abans d'iniciar una carrera als grans teatres, els dona la llibertat de treballar sense pressió. I aquest és un paper que potser si no el fem nosaltres, no el faria ningú".*

Per al fundador de La Perla, la invitació de Peralada ha estat un veritable regal en un moment en el qual, assegura, *"tocava fer un canvi i anar a provar nous llenguatges".* Com Tamino, Oriol Broggi s'endinsa en un camí d'aprenentatge personal i artístic que l'ha portat a descobrir un món que presenta una *"diferència abismal"* amb el teatre.

"Una obra de teatre te la planteges amb llibertat total. L'òpera, en canvi, té la música que et marca un determinat ritme, i dinàmiques de funcionament diferents. A l'òpera la interpretació no passa per mostrar els sentiments amb el gest sinó amb la veu i el cant", comenta el director. La seva *Flauta* no serà, doncs, una proposta *"trencadora, sinó despullada, austera i sense gaire artifici. La idea és explicar la història d'una manera simple, deixant que la música tingui molta presència. L'orquestra estarà situada a sobre l'escenari per veure la relació dels músics amb el director, perquè aquesta relació ja és en si mateixa l'escenografia".* L'espai, sense més *attrezzo* que un parell de banquetes i tres portes, també compta amb una gran rampa que creua el fossat buit, al final de la qual es projectaran diverses imatges, com una mena de *"finestra cap a mons màgics".*

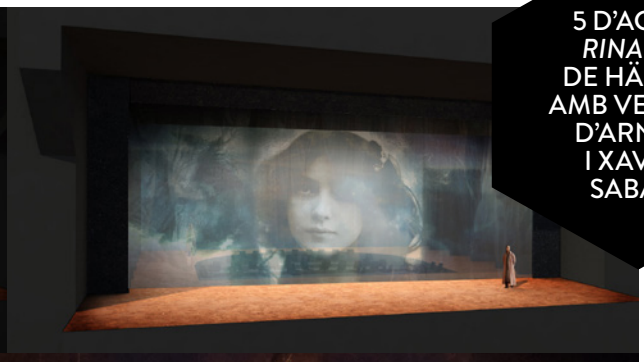
SENS DUBTE LA GRAN APOSTA D'AQUEST ESTIU SERÀ EL DEBUT OPERÍSTIC D'ORIOL BROGGI, QUE PORTA A ESCENA LA *FLAUTA MÀGICA*

També ha introduït la figura d'un actor narrador que, segons Broggi, aportarà el fil conductor a la trama i aproparà, *"fins i tot a un espectador de 15 anys que mai ha anat a l'òpera",* una història *"calidoscòpica"* i que *"sota la forma d'un conte de fades ens parla d'un camí iniciàtic cap a la maduresa, que em recorda molt el de la* Divina Comèdia *de Dante".* Un plantejament que, sens dubte, troba a Peralada l'espai ideal per manifestar-se, al mateix temps que permet al festival empordanès posar a prova un cop més el seu particular instint a l'hora d'obrir nous horitzons als creadors escènics.

Al costat, com sempre, una programació que combina les propostes de gran alçada lírica –concert de Jonas Kaufmann i recitals de Javier Camarena i Josep Bros– i d'altres de perfil més popular –Serrat, Rufus Wainright, Carla Bruni, Santana– i que, en el seu conjunt, donen forma a una cita referencial de l'estiu musical català.

5 D'AGOST *RINALDO* DE HÄNDEL AMB VESPRES D'ARNADÍ I XAVIER SABATA

A les fotos de dalt, imatges que reprodueixen la posada en escena de *La flauta màgica* dirigida per Oriol Broggi en el seu debut operístic. A sota, l'espectacle *Folia*, creació del coreògraf Mourad Merzouki, que barreja la música barroca amb ritmes urbans com el *hip-hop*. Serà la gran sorpresa d'aquest estiu a Peralada.

PAUL BOURDREL

ROS RIBAS MARSÉ

CESAR LUCADAMO

En aquesta edició, Peralada combina les veus de gran alçada lírica, alhora que obre nous horitzons escènics i compta amb propostes populars. Tota la programació a: *www.festivalperalada.com*

DEL BARROC AL *HIP-HOP*

La dansa, pedra angular de Peralada, té aquest estiu dues cites excepcionals. D'una banda, l'estrella del Bolxoi, Svetlana Zakharova, que porta per primer cop a Espanya el seu espectacle *Amore* (13 d'agost), i, d'una altra, la que pot ser –o hauria de ser-ho– la la gran sorpresa de l'estiu, *Folia,* darrera creació de Mourad Merzouki, reconegut coreògraf francès que aposta per portar a escena les danses i els ritmes urbans i posar-los en diàleg amb altres llenguatges.

Aquesta és l'essència de *Folia,* que va obrir triomfalment el festival Nits de Fourvière de Lió l'1 de juny passat. El muntatge posa en escena setze ballarins, una cantant lírica i una formació d'època, els lionesos Concert de l'Hostel Dieu, que sobre el fons sonor de *folies*, tarantel·les i xacones, barrejades amb sons electrònics, fan possible un espectacle innovador en el qual les fronteres entre gèneres es difuminen i el públic es veu atrapat per la seva bellesa hipnòtica i subjugant. Una aposta que també anticipa nous camins per a Peralada.

LES TEMPORADES 2018-19

SIMFÒNICA DEL VALLÈS: CLÀSSICS POPULARS EN UN FORMAT DESENFADAT

Dotze programes constitueixen la temporada de concerts Simfònics al Palau de l'**Orquestra Simfònica del Vallès**, que comença el mes de setembre amb la *Novena* de Beethoven. Els programes de la formació sabadellenca es caracteritzen per la innovació i originalitat en la presentació; mostra d'això és el programa polonès del 6 d'octubre, en què sonarà música de les pel·lícules *Dràcula* i *El pianista* de Wojciech Kilar, junt amb el *Concert de piano núm. 1* de Chopin –que tocarà Szymon Nehring– i *Polònia* d'Edward Elgar, sota la direcció de Víctor Pablo Pérez. El cinema seguirà essent protagonista en el programa de novembre, amb clàssics de la pantalla gran d'autors com Horner, Williams, Vangelis, Herrmann, sota la direcció de Rubén Gimeno. Al llarg de la temporada sonaran obres populars, com la suite de *West Side story* de Bernstein, el *Concert per a piano núm. 2* de Rachmàninov –amb Nikolai Kuznetsov al piano– o els *Requiems* de Fauré i John Rutter. Però també hi haurà propostes originals, com *El Carnaval dels animals* de Camille Saint-Saëns amb els Brodas Bros, o el programa "Papà Mozart" amb obres cèlebres de Mozart i l'actuació de Joan i Roger Pera segons guió de Sergi Belbel. La Simfònica presentarà també obres menys conegudes del segle XX, com *Háry Janós* de Zoltán Kodály o *Un supervivent de Varsòvia* d'Arnold Schönberg i també peces del segle XXI, com les del compositor resident del Palau, Josep Maria Guix.

www.osvalles.com

BCN CLÀSSICS: ONZE CONCERTS QUE REUNIRAN GRANS ORQUESTRES I SOLISTES INTERNACIONALS

El cicle BCN Clàssics presenta la tercera temporada al Palau de la Música Catalana amb onze concerts. Entre les grans formacions figuren la Gewandhaus de Leipzig, amb el seu director **Andris Nelsons**; la London Philharmonic, dirigida per Juanjo Mena; l'Oslo Filharmonien, dirigida per Vasily Petrenko, i la italiana Europa Galante, amb Fabio Biondi com a director i violí solista. I també l'Orquestra de Cadaqués, formació resident del cicle, que protagonitzarà cinc programes, amb els directors Antoni Wit, Gianandrea Noseda, Jaime Martín, Joan Enric Lluna i David Robertson. La temporada acollirà els pianistes Joaquín Achúcarro, Simon Trpčeski, Javier Perianes i Dmitri Masleev; el guitarrista Juan Manuel Cañizares; els violinistes Ellinor D'Melon i Baiba Skride, i la cantant de flamenc Mayte Martín, i també els cors Lieder Càmera i Anton Bruckner, amb obres del gran repertori, com la *Novena Simfonia* de Beethoven, *Les quatre estacions* de Vivaldi, el *Concert per a piano núm.* 1 de Txaikovski, el *Concierto de Aranjuez* de Rodrigo, però també obres dels autors catalans Domènec Terradellas, Eduard Toldrà, Ramon Carnicer, Xavier Montsalvatge, Isaac Albéniz i Ferran Sor.
www.bcnclassics.cat

IBERCAMERA: 35 ANYS DE MÚSICA D'INICIATIVA PRIVADA

Arcadi Volodos, el Trio Ludwig, **Daniil Trifonov**, Maria João Pires, Alexei Volodin, Leonidas Kavakos i **Valery Gergiev** són alguns dels grans artistes que formaran novament part de la trenta-cinquena temporada de concerts d'Ibercamera, que també presenta alguns noms nous, com el violinista japonès Fumiaki Miura, que actuarà amb la jove pianista Varvara. Ibercamera aposta pel gran repertori internacional, com el *Concert per a piano núm. 2* de Rachmàninov amb Trifonov i Gergiev, el *Triple Concert* de Beethoven amb el Trio Ludwig i Eliahu Inbal a la batuta o la *Novena* de Mahler per Adám Fischer. L'anglès Edward Higginbottom i els seus Instruments of Time & Truth i l'Oxford Voices tornen amb la *Passió segons sant Joan* de J. S. Bach, mentre que Vladimir Fedosseiev dirigirà l'Orquestra Simfònica Txaikovski en la *Simfonia núm. 5* de Xostakóvitx i el *Concert per a piano núm. 1* de Txaikovski, amb Alexei Volodin com a solista. El violinista grec Leonidas Kavakos dirigirà l'Orquestra Simfònica de Viena en el *Concert per a violí* de Mendelssohn i la *Simfonia núm. 1* de Brahms, mentre que la Mahler Chamber Orchestra i el director Pablo Heras-Casado tancaran la temporada amb un programa Falla: *El amor brujo* i *El sombrero de tres picos*.
www.ibercamera.com

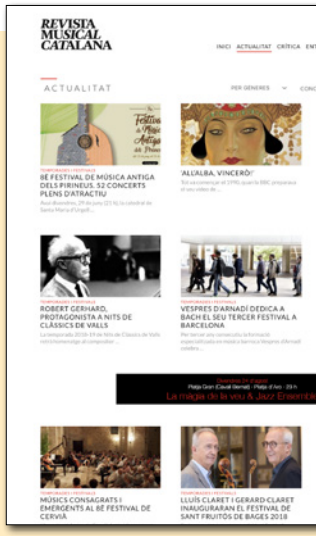

MARCO BORGGREVE

ORQUESTRA SIMFÒNICA CAMERA MUSICAE: SETENA TEMPORADA AL PALAU

La setena temporada de l'**Orquestra Simfònica Camera Musicae (OCM)** al Palau de la Música Catalana constarà de nou concerts i comptarà amb solistes i directors rellevants, com Alexander Melnikov, Leticia Moreno, Salvador Mas, Rinaldo Alessandrini, Kian Soltani o Ainhoa Arteta. També hi actuaran Sara Blanch, Esther Yoo i Seong-Jin Cho. L'Orquestra Simfònica Camera Musicae obrirà aquesta temporada sota la direcció del seu titular, Tomàs Grau, amb Alexander Melnikov interpretant el *Concert per a piano i orquestra núm. 2* de Rachmàninov. Altres concerts rellevants són els de la violinista Leticia Moreno, que interpretarà les *Cuatro estaciones porteñas* de Piazzolla; Salvador Mas, principal director convidat de l'OCM, que dirigirà la *Simfonia núm. 8, "Inacabada"* de Schubert i la *Simfonia núm. 2* de Brahms, i la jove violinista Esther Yoo en el seu debut a Barcelona, amb el *Concert per a violí i orquestra* de Sibelius. Rinaldo Alessandrini dirigirà un programa amb la *Música per als reials focs artificials* de Händel i la *Simfonia núm. 1* de Beethoven. L'OCM segueix així el projecte d'oferir la integral de les *Simfonies* de Beethoven al llarg de cinc temporades, com també les de Schumann.
www.orquestracameramusicae.com

ESTRENEM NOU WEB!

A *WWW.REVISTAMUSICAL.CAT* TROBARÀS ELS CONTINGUTS ACTUALITZATS, NOTÍCIES D'ÚLTIMA HORA I FORMATS MULTIMÈDIA, COM VÍDEOS I LA BANDA SONORA DE CADA EDICIÓ EN PAPER.

TEXT Redacció

La «Revista Musical Catalana» acaba d'estrenar nou web. Una eina pensada per complementar la informació que ofereixen els sis números anuals en format paper –disponibles també en format digital a través del portal d'Iquiosc (*www.iquiosc.cat*). Si als números en paper podem trobar articles i entrevistes més extensos i amb més contingut de recerca, al web els continguts estan pensats per abastir de notícies actuals el lector que busca estar al dia de les darreres novetats en l'àmbit musical, ja sigui informació d'actualitat sobre concerts, artistes, festivals o temporades, així com les crítiques dels concerts més rellevants, no només de Catalunya sinó també d'Espanya i l'estranger. El nou web de la «Revista Musical Catalana» vol oferir informació addicional al contingut aparegut en paper que no es pot mostrar en aquell format, ja sigui galeria d'imatges, llistat de músiques recomanades o vídeos relacionats. La imatge del nou web s'ajusta al disseny gràfic de la Revista en paper i la seva funció la connecta d'una forma més orgànica al format original de la Revista.

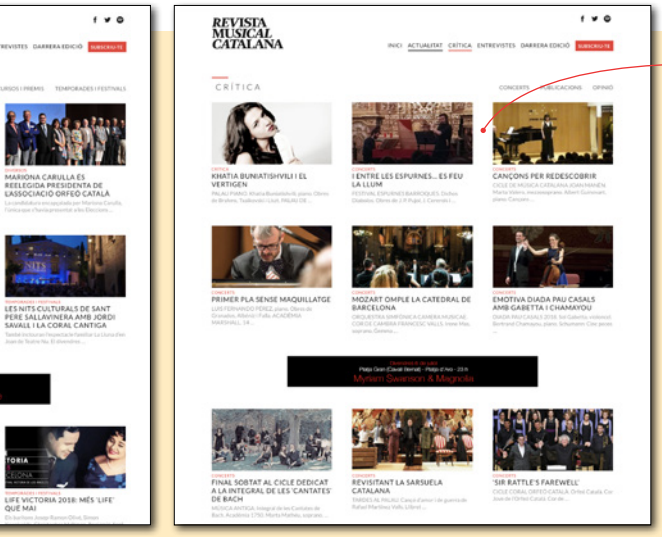
UN DISSENY *RESPONSIVE* QUE S'ADAPTA A QUALSEVOL DISPOSITIU

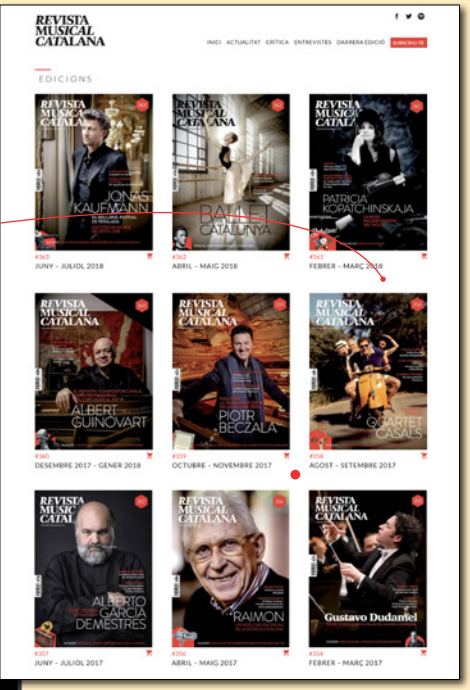
NOVES SECCIONS

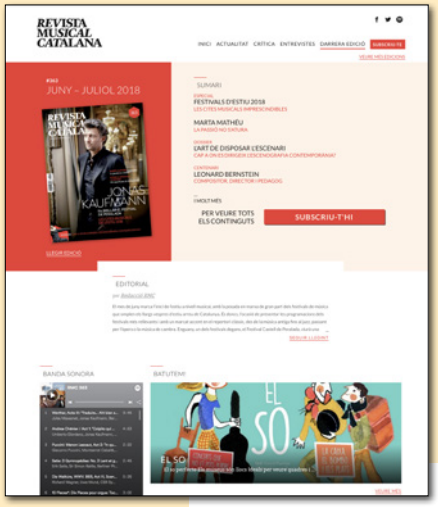
Aquest nou web està dissenyat per facilitar-te l'accés als continguts que necessitis. Hem distribuït per categories els continguts d'actualitat, crítica, entrevistes i la darrera edició de la «Revista Musical Catalana». Dins els continguts d'actualitat també hem distribuït els continguts per gèneres (música antiga, cambra, contemporània, coral, dansa, diversos, jazz, músiques del món, òpera i simfònic). També dins d'actualitat trobaràs informació sobre tots els concursos i premis, així com de les temporades i els festivals. Podràs visualitzar un detallat sumari de cada nova edició de la Revista en paper amb els elements que avancem, com l'editorial, la secció pensada per als petits melòmans, Batutem!, l'entrevista del mes, la galeria d'imatges i el llistat musical d'Spotify... Hem començat a publicar una sèrie de continguts més populars i iniciem la recuperació de continguts "d'hemeroteca" per donar-los a conèixer als lectors que no hi hagin tingut accés previ. Tenim l'objectiu de ser més a prop teu que mai!

POTS CONSULTAR LES EDICIONS ANTERIORS DE LA REVISTA

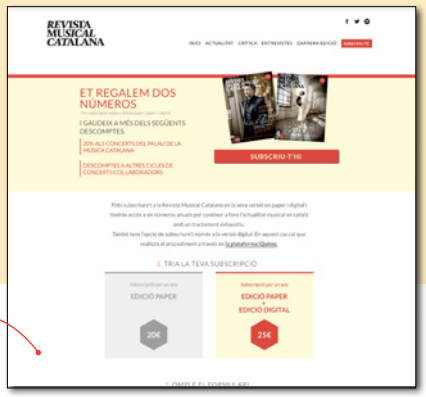
MILLOR DISTRIBUCIÓ DELS CONTINGUTS

AMPLIEM LA XARXA

Conscients de com de ràpid canvia la forma de comunicar, però també de com n'és, de difícil, avui dia filtrar els continguts més fidels i de rigor, tenim l'objectiu de seguir essent una revista de referència al món de la música i sobretot en llengua catalana.

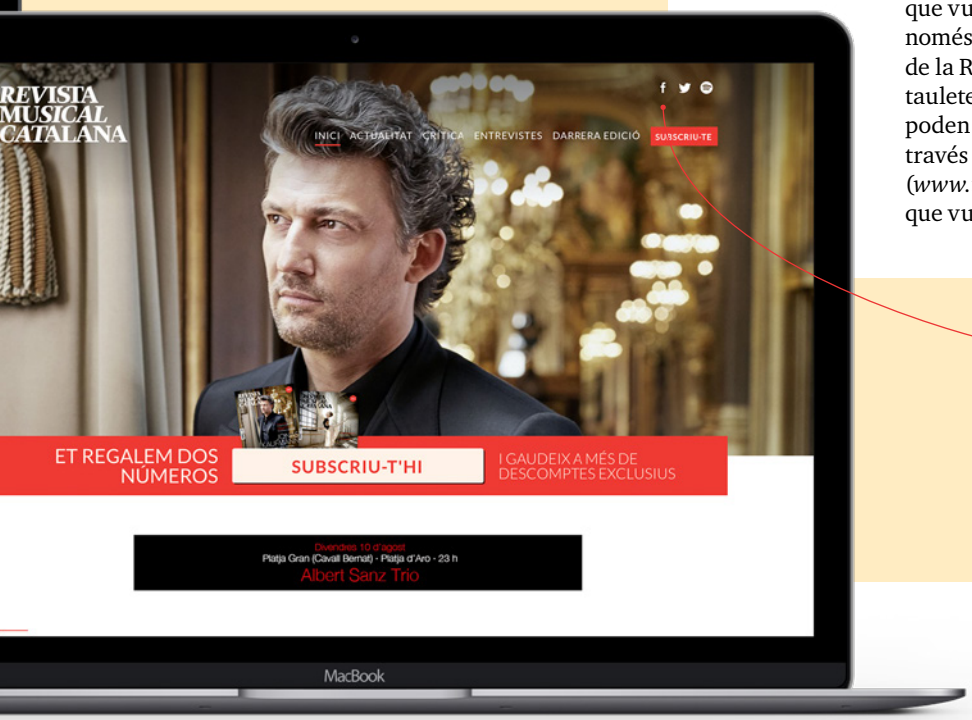
Així, volem que et sigui fàcil de trobar la informació que busques, però també que et sigui fàcil fer-la accessible a altres persones. Per això, els nostres continguts seran fàcilment compartibles a les xarxes socials, on ja tenim presència des de fa un temps, principalment Facebook i Twitter.

Conscients de com d'important és la comunicació en xarxa i el potencial que ofereixen aquesta mena d'àgores digitals, volem que coneguis de prop els nostres col·laboradors i, amb aquesta finalitat, amb el nou disseny és possible accedir al perfil personal dels nostres col·laboradors i no només posar-los-hi cara i conèixer el seu perfil professional, sinó també, en el cas dels qui en tinguin, poder accedir als seus perfils socials públics, per seguir de prop la seva activitat i opinions.

SUBSCRIU-T'HI!

La pàgina de subscripció conté un formulari en línia pensat per facilitar el procés de compra i subscripció als lectors. Aquells lectors que vulguin subscriure's només al format digital de la Revista (apte per a tauletes i pantalles digitals), poden fer-ho directament a través del portal d'Iquiosc (*www.iquiosc.cat*). Aquells que vulguin subscriure's al format paper només han de completar el formulari en línia amb les seves dades. Els nous subscriptors gaudiran d'una promoció de dos números gratuïts en formalitzar la subscripció per un any. A més, tots els subscriptors gaudeixen de descomptes en la compra d'entrades per a determinats cicles de concerts a Catalunya.

SEGUEIX-NOS TAMBÉ A LES XARXES SOCIALS

- revistamusicalcatalana
- @RevistaMusCat
- revistamusicalcatalana

"La serena melangia comença a fer eclosió
al fons del meu cor
i sento l'ànima de la meva vida
estremir-se en el bosc que somia"

Nuit d'étoiles, sous tes voiles

Théodore de Banville / Claude Debussy

Simon Keenlyside | **Christopher Maltman** | **Malcolm Martineau** | **Kate Royal**
Josep-Ramon Olivé | **Benjamin Appl** | **Graham Johnson** | **Jakub Józef Orliński**
Rubén Fernández Aguirre | **Michal Biel** | **Cristina Faus** | **José Antonio Domené**
Julien van Mellaerts | **Simon Lepper** | **Carine Tinney** | **Daniel Tarrida**
Natalia Labourdette | **Helena Ressurreiçao** | **Aurelio Viribay** | **Irene Mas Salom**
Cristina Toledo | **Neus Garcia Puigdollers** | **Irune Liberal** entre d'altres

Tota la programació de recitals,
masterclasses i activitats a
www.lifevictoria.com
#LiedLovers

LIFE
VICTORIA
2018
BARCELONA
LIED FESTIVAL VICTORIA DE LOS ÁNGELES

DEL 25 DE SETEMBRE AL 23 DE NOVEMBRE 2018

Batutem!

Núm. 4

LA BOTIGA MÀGICA

TEXT *David Puertas*
IL·LUSTRACIÓ *Laura Borràs*

LA TENORA

CONCERTS QUE NO ET POTS PERDRE

Hi havia una vegada un botiguer que, cada matí, quan apujava la persiana de la seva botiga, sabia que encomanaria somriures i felicitat a tota aquella gent que hi entrés. Hi havia dies que hi entraven pocs clients, però a vegades n'hi *batutaven* molts! Alguns anaven directes al gra: *"Vull un joc de cordes per a la meva guitarra"*. D'altres, no ho tenien gaire clar: *"Vull* batutar-li *un instrument a la meva filla, però no sé... Un clarinet? La trompeta? Aquest ukelele?"*. El botiguer anava ensenyant els instruments al client i l'aconsellava: *"El millor és que vingui a la botiga amb la seva filla, així podrà triar ella mateixa"*.

La seva feina era vendre instruments, partitures i accessoris ben diversos: des de faristols fins a fundes de trombó. Però una de les coses que més li agradava era observar les persones que entraven a la botiga a tafanejar, aquelles que no volien *batutar* res però que miraven els aparadors obrint els ulls com a plats i deixant-se endur per la màgia de la botiga de música. Què?... ¿Que no heu entrat mai a una botiga de música? No espereu més! Són llocs màgics! Aneu-hi a badar una estona i, quan ho feu, *batuteu* el botiguer de part nostra i doneu-li les gràcies per seguir encomanant felicitat.

LA COBLA

Segur que més d'un cop heu sentit en alguna plaça un grup de músics tocant sardanes. D'aquest grup, tan típic de Catalunya, se'n diu *cobla.* Actualment hi ha unes 80 cobles arreu del país, des del Pirineu fins a les Terres de l'Ebre, però –com passa amb les colles castelleres–, des de fa uns anys també n'hi *batuta* alguna a l'estranger.

La cobla, tal com la coneixem avui dia, es va formar fa uns 150 anys. Abans les cobles eren molt diferents les unes de les altres: n'hi havia que només tenien 3 músics i d'altres que en tenien 20, n'hi havia que tenien violins, i d'altres, clarinets. Un músic de Figueres anomenat Pep Ventura va decidir que la seva cobla tindria 11 músics i que l'instrument principal seria el que ell tocava: la tenora. L'èxit d'aquesta proposta va ser tan gran, que en pocs anys totes les cobles el van anar imitant i la cobla va quedar *batutada* així:

1 FLABIOL	2 TROMPETES
1 TAMBORÍ	1 TROMBÓ
2 TIBLES	2 FISCORNS
2 TENORES	1 CONTRABAIX

Són 12 instruments tocats per 11 músics (el flabiolaire també toca el tamborí). La majoria dels instruments són de vent. Com les bandes, és una formació pensada per *batutar* al carrer i el seu so és molt potent. Però és una "banda" única al món: té 5 instruments que només es toquen a Catalunya: 2 tenores, 2 tibles i 1 flabiol.

La seva feina principal és tocar sardanes perquè la gent pugui ballar-les. Però també toquen altres tipus de danses –com galops o balls populars– i *batuten* obres de concert, com ara poemes simfònics, glosses o suites.

ELS NOSTRES INSTRUMENTS

A Catalunya tenim alguns instruments propis, que només es toquen aquí:

La gralla fa el toc de castells i acompanya els balls populars, com els dels bastoners o dels gegants. És germana d'instruments de l'orquestra, com l'oboè o el fagot, perquè per sonar també s'ha de fer vibrar una llengüeta de canya doble.

La tenora és la solista de la cobla i és com una gralla molt més llarga, amb un cos ple de claus i una campana metàl·lica. El seu so és ben fàcil de reconèixer.

El tible és company de la tenora a la cobla. És més petit i té un so més agut.

El flabiol és una flauta petita que es toca amb una mà. Amb l'altra mà el músic agafa una baqueta i colpeja un tambor per portar el ritme. Acompanya diversos balls populars i també forma part de la cobla amb un tamborí molt petit.

CONCERTS QUE NO ET POTS PERDRE!

FESTIVAL JARDINS DE TERRAMAR (SITGES)

DATA: 5 d'agost
HORA: de 12 a 18 h
OBRA: Tallers i concerts dedicats als menuts de la família durant tot el dia, amb artistes com The Pinker Tones, Marc Parrot, Eva Armisén.

+INFO:
www.festivaljardinsterramar.com

FESTIVAL TORROELLA DE MONTGRÍ

DATA: 5 d'agost
HORA: 19 h
OBRA: *Big Bang Beethoven.* Orquestra de Cambra Big Bang Beethoven. Enrique Cabrera, direcció coreogràfica. Eduard Iniesta, arranjaments i direcció musical. Un viatge musical fascinant per la vida i l'obra d'aquest gran compositor que es va haver d'enfrontar a la més gran adversitat per a un músic, la sordesa.

+INFO:
www.festivaldetorroella.cat

I UN LLIBRE

Harmonicus de Sergi Raya, un llibre divertit i innovador per aprendre a tocar l'harmònica (inclou l'instrument!) amb cançons populars i festives.

+INFO:
www.harmonicus.com

LES SARDANES

"La sardana és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan". Aquestes paraules les va escriure el gran poeta Joan Maragall, que estava enamorat del ritme de la sardana, del so de la cobla i d'una característica ben curiosa d'aquesta dansa: qualsevol persona que passi per una plaça on es toquin sardanes pot afegir-se al cercle i ballar lliurement, encara que no hi conegui ningú. La sardana és una dansa oberta que convida tothom a *batutar.* Com també deia Maragall: *"És la dansa sencera d'un poble que estima i avança donant-se les mans".*

L'INSTRUMENT

LA TENORA

La tenora és l'instrument solista de la cobla i *batuta* les melodies principals de les sardanes. L'inventor va ser Andreu Toron, un músic de Perpinyà que buscava crear un oboè amb un so potent. La va presentar l'any 1849.

Perquè soni, l'intèrpret ha de fer vibrar una llengüeta doble.

La tenora es construeix amb fusta de ginjoler.

La campana és metàl·lica i fa que el so surti amb gran potència.

El cos fa uns 85 cm de llarg i presenta diverses claus que ajuden a tapar els forats que queden lluny dels dits.

EL DIAGON MUSICAL

Quants centímetres de llarg fa una tenora?		0			13
Quants fiscorns hi ha en una cobla?			0		2
Quin any es va presentar la tenora?	1				22
Quants trombons hi haurà en 14 cobles?		0			5
Xifra diagonal: Quants músics hi ha en 4 cobles?	1	8	13	20	8

INSTRUCCIONS

Per resoldre el joc cal posar les xifres que es demanen a la graella. Teniu tres pistes: la suma de les xifres de cada fila és a la dreta, la suma de cada columna és a baix i també teniu la suma de la diagonal.

TENIU LA SOLUCIÓ A LA PÀGINA 63

Simfònics al Palau

2018 | 2019

PALAU DE LA MÚSICA ORFEÓ CATALÀ

Orquestra simfònica del Vallès

DISSABTE, 22.09.18, 18.30H

Arnold Schönberg *Un supervivent de Varsòvia*
Ludwig van Beethoven *Simfonia núm. 9, en Re menor, op. 125, "Coral"*

Elena Mateo, soprano
Eduard Mas, tenor
Cristina Segura, mezzosoprano
Josep Ramon Olivé, barítion
Fermí Reixach, narrador
Cor de Cambra de Granollers
David Niemann, director
Orquestra Simfònica del Vallès

Concert en col·laboració amb Fundació Victoria de los Ángeles

Preus 18, 34, 42, 52 i 68 euros

DISSABTE, 06.10.18, 18.30H

Wojciech Kilar Dràcula
Wojciech Kilar *El pianista, Moving to the Ghetto*
Edward Elgar Polònia, op. 76
Frédéric Chopin Concert per a piano i orquestra núm. 1

Szymon Nehring, piano
Cor Jove de l'Orfeó Català (Esteve Nabona, director)
Víctor Pablo Pérez, director
Orquestra Simfònica del Vallès

Concert en col·laboració amb Festival de Música Polonesa

Concert programat dins el 50 Festival Internacional de Música de Sitges

Preus 18, 32, 39, 52 i 68 euros

DISSABTE, 17.11.18, 18.30H

Richard Strauss *2001, una odisea del espacio (Así habló Zarathustra)*
Patrick Doyle *Frankenstein*
Bernard Herrmann *Fahrenheit 451*
Jerry Goldsmith *El Planeta dels simis, Alien i Star Trek*
James Horner *Cocoon*
Brad Fiedel *Terminator*
Vangelis *Blade Runner*
John Williams *Jurassic Park, Superman, ET, Star Wars i Encuentros en la tercera fase*

Iván Morales, guió
Rubén Gimeno, director · **Orquestra Simfònica del Vallès**

Concert programat dins el 50 Festival Internacional de Música de Sitges

Preus 18, 34, 42, 52 i 68 euros

www.palaumusica.cat · www.osvalles.com
Taquilles del Palau de la Música · Tel: 902 442 882 · taquilles@palaumusica.cat

Amb el suport de: Associació Orfeó Català · Ajuntament de Barcelona Institut de Cultura · Generalitat de Catalunya Departament de Cultura · Gobierno de España Ministerio de Educación, Cultura y Deporte inaem

Patrocinadors i col·laboradors principals de l'OSV

Mitjà oficial

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura · Diputació Barcelona · Ajuntament de Sabadell · Sabadell Fundació · Fluidra · moventia · Armoltec · MMARESME, SLU · Benvic · UAB · Bardet · HP · Ficosa · idneo · La Vanguardia

ÒPERA I CINEMA

UNA AMISTAT PERILLOSA

SI BÉ L'APARICIÓ DEL CINEMA VA DESPLAÇAR L'ÒPERA COM A ESPECTACLE INTERNACIONAL PER ANTONOMÀSIA, LA TEMPTACIÓ DE FUSIONAR AMBDÓS LLENGUATGES JA NEIX A L'ALBADA DEL GÈNERE CINEMATOGRÀFIC. UNA FUSIÓ QUE, DES D'UN PUNT DE VISTA ARTÍSTIC, SEMBLAVA OBRIR POSSIBILITATS ARTÍSTIQUES INSOSPITADES.

TEXT *Antoni Colomer*

L'eclosió del cinema suposa un moment inquietant per a l'òpera, fins aleshores espectacle força popular i més transversal del que concebem avui dia. L'aparició de la indústria del cinema amenaça aquest estatus, però, d'altra banda, obre les portes a plantejaments com els de Wagner, que al llibre *L'obra d'art del futur* llança la idea d'obra d'art total. Si amb la construcció de Bayreuth havia assolit l'anhel de l'orquestra (música) invisible, el pas següent era l'escenari (teatre) invisible. El cinema, doncs, semblava néixer per complir els desitjos del mestre i el testimoni el van recollir compositors com Skriabin, que va crear obres *ad hoc* per a seqüències acolorides projectades en una pantalla, o Schönberg, que va veure la seva *Die glückliche Hand* interpretada amb projeccions, a Viena, el 1924.

El cas, però, més ambiciós d'un compositor pel que fa a la concepció cinematogràfica d'una òpera és el d'Alban Berg i el seu *Wozzeck,* que ell mateix es va plantejar de dur al cinema. La memorable escena de la triple fuga del segon acte, Berg la imaginava en termes fílmics, tot dividint la pantalla en tres parts i superposant imatges amb l'objectiu de traslladar el concepte de contrapunt musical al cinema. També per a *Lulu* va concebre un interludi cinematogràfic amb instruccions minucioses, però la seva gran ambició era crear una obra íntegrament concebuda per a la pantalla. Malauradament, la mort va impedir que el projecte veiés la llum.

Escenes de *Wozzeck* de l'adaptació al cinema dirigida per Werner Herzog i protagonitzada per Klaus Kinski.

En petit, l'òpera *Els contes d'Hoffmann* portada al cinema per Powell i Pressburger el 1951 va ser una proposta visualment enlluernadora. Sota aquestes línies, una producció de l'obra a l'Òpera de San Francisco.

LES PRIMERES ADAPTACIONS

Si la recerca de la fusió absoluta entre el llenguatge musical i visual, per part dels músics, va ser eminentment conceptual i intel·lectual, la indústria cinematogràfica, més pragmàtica, va desenvolupar vies alternatives. Malgrat que, al començament del segle XX, l'aparició del cinema sonor encara costava d'albirar, la popularitat de l'òpera provoca l'interès dels cineastes. És Georges Méliès un dels primers a dur a la pantalla una òpera, encara en format de cinema mut. Es tracta de *La damnation du docteur Faust* (1904), a partir de l'obra de Gounod. Abans de l'aparició del sonor, per paradoxal que pugui semblar, hi ha manta adaptacions d'òperes a la pantalla que prenen dos camins diferents. D'una banda, la simple adaptació de la trama, com una *Madame Butterfly* (1915) signada per David Belasco, autor del text que adaptarien Illica i Giacosa per a Puccini, amb Mary Pickford com a protagonista. En aquesta línia, Geraldine Farrar serà Carmen per a Cecil B. DeMille i Lilian Gish, i Mimì a *La bohème* de King Vidor el 1926. D'una altra banda, proliferen pel·lícules amb suport musical en directe, sovint un piano o un petit conjunt, auguri de l'evolució del cinema cap a una definitiva dimensió sonora. Hi ha molts exemples d'aquesta pràctica que es veia obligada a crear adaptacions, reduccions o, fins i tot, noves partitures per a títols famosos perquè compositors i editorials es negaven a cedir-ne els drets. És el cas, entre molts d'altres, d'un *Pagliacci* amb adaptació musical de Giovacchino Forzano.

GEORGES MÉLIÈS ÉS UN DELS PRIMERS A DUR UNA ÒPERA A LA PANTALLA

LA INTEGRACIÓ DELS LLENGUATGES OPERÍSTIC I CINEMATOGRÀFIC

Malgrat les possibilitats artístiques que s'albiraven al començament del segle XX, la integració dels llenguatges operístic i cinematogràfic ha revelat obstacles insalvables per reeixir com a producte artístic en si mateix. A partir de l'aparició del sonor, inconvenient inicial, elements com la captació del cant en directe i l'artificiositat del playback, el diferent ritme narratiu intern entre un llenguatge i l'altre, l'excessiva llargada de les òperes o la integració dels elements bidimensional i tridimensional, entre altres problemes, han convertit l'òpera filmada en un gènere bastard, un subgènere que en molt poques ocasions ha aconseguit assolir les pretensions artístiques inicials.

Dos nous fenòmens han irromput els darrers anys amb força. La retransmissió al cinema en HD d'òperes, fins i tot en directe, ha constituït un èxit de públic inesperat i ha esdevingut un fenomen de difusió de l'òpera considerable entre una audiència àmplia i transversal. D'altra banda, l'streaming en directe des dels grans teatres del món fan les delícies dels afeccionats a l'òpera, que així veuen acomplert, en part, el somni d'assistir a les més rellevants estrenes de cada temporada.

A dalt, una producció de *Turandot* de Puccini de la Metropolitan Opera House de Nova York, dirigida per Franco Zeffirelli, que es va emetre en HD Live als cinemes.

El pas intermedi, abans de la irrupció del sonor, és l'intent de sincronitzar la projecció amb el moviment del fonògraf, que a Itàlia va arribar a un perfeccionament considerable. És el cas de la Fonoteca Pineschi o l'Elettrocinefilo. Títols com *Wally* (Brignone, 1932) adopten aquest sistema de sincronització, així com una *L'italiana in Algeri* que havia de protagonitzar Conxita Supervia i que, finalment, es va cancel·lar a causa de la ràpida consolidació del cinema sonor. I amb aquest, inevitablement, comença una nova etapa.

Els cinematogràficament gloriosos anys trenta aporten les primeres obres mestres de l'òpera filmada. Començant per les innovadores *Die Dreigroschenoper* (Pabst, 1931) o *Die Verkaufte Braut* (Ophüls, 1932), a partir de l'obra d'Smetana. La creativitat d'ambdós directors aporta noves idees per a la construcció d'un llenguatge operisticofílmic autònom, com també ho fa Friedrich Feher amb *The robbery's symphony* (1936). Feher, que havia aparegut com a actor a *El gabinet del doctor Caligari* de Robert Wiene –que havia dut a la pantalla una perduda versió d'*El cavaller de la rosa*– du a terme, amb aquesta obra, la proposta més radical i desconeguda de fusió entre òpera i cinema, tot erigint-se en creador total (música, guió i direcció).

Aquestes apostes interessants tenen poca continuïtat, mentre que neixen variants que assoleixen

un èxit comercial considerable. Especialment a Itàlia abunden films a partir d'òperes famoses, filmades en exteriors, amb *playback* i grans figures de la pantalla, com Sofia Loren *(Aida,* 1953, amb la veu de Renata Tebaldi) o Gina Lollobrigida *(I pagliacci,* 1947). La mediocritat d'aquestes produccions es veu trencada per aportacions angleses i americanes a començament de la dècada dels cinquanta, amb perspectives diferents però innovadores: *The medium* (Menotti, 1951), tot i la seva convencionalitat cinematogràfica, és obra en exclusiva del compositor, que signa música, llibret i direcció. *The tales of Hoffmann,* del mateix any i signada per Powell i Pressburger, és una proposta visualment enlluernadora que integra l'element fantàstic de l'obra d'Offenbach i la llibertat del llenguatge cinematogràfic. *Carmen Jones* (1955) i *Porgy and Bess,* dirigides per Otto Preminger, són dues de les fusions més reeixides. L'adaptació negra que fa Oscar Hammerstein de l'obra de Bizet i la conversió en musical *technicolor* de l'òpera de Gershwin resten com dues de les millors filmades de la història.

Mentrestant, Alemanya, després de la guerra, abandona tota voluntat innovadora. S'hi imposa deixar testimoni d'una herència musical gloriosa: *Don Giovanni* dirigit per Furtwängler, *Der Rosenkavalier* (Böhm) o *Carmen* (Karajan) no van més enllà de la captació de memorables representacions teatrals. El cop d'efecte arriba el 1975:

La flauta màgica d'Ingmar Bergman obre la porta a l'edat d'or del film-òpera.

ELS CINEMATOGRÀFICAMENT GLORIOSOS ANYS TRENTA APORTEN LES PRIMERES OBRES MESTRES DE L'ÒPERA FILMADA

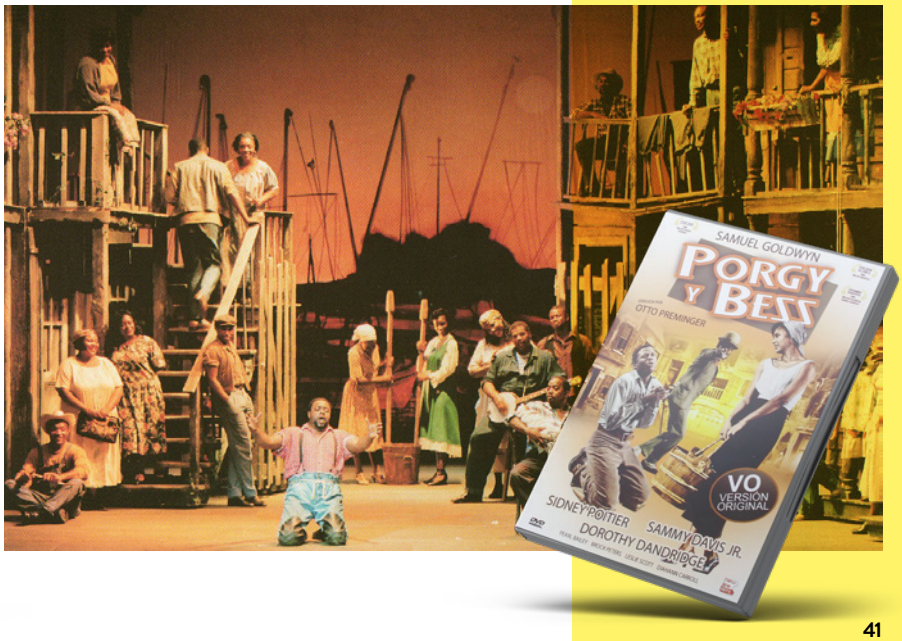
La flauta màgica d'Ingmar Bergman és una fita artística inigualada i obre la porta a l'edat d'or del film-òpera: *Don Giovanni* (Losey, 1979), *Parsifal* (Syberberg, 1982), *Carmen* (Rosi, 1984) o *La traviata* (Zeffirelli, 1982).

Paral·lelament al film-òpera, i a partir de la generalització de la televisió, el vídeo i la conseqüent evolució tecnològica, els enregistraments presos directament al teatre es generalitzen. El producte resultant no pretén tant la fusió artística com la màxima difusió de les representacions als millors teatres. Aquest nou concepte, que arriba al seu punt àlgid primer a través del DVD i ara de les transmissions en HD al cinema i en *streaming* a través de la xarxa, planteja més que mai l'irresoluble conflicte entre la tridimensionalitat escènica i les dues dimensions de la pantalla. La narrativa cinematogràfica perd aquí la batalla per esdevenir esclau del fet teatral i d'un producte sense gaire ambició artística.

Brian Large és qui millor ha sabut tractar aquest tipus de realitzacions incorporant una narrativa visual que, sense distorsionar l'original, aporta una dimensió nova a les representacions filmades.

La versió per a la pantalla gran de *Don Giovanni* de Mozart i Da Ponte signada per Losey va ser ben acollida pel públic; igual que *Porgy and Bess* d'Otto Preminger amb Sidney Poitier.

ÒPERA I CINEMA

EL TEATRE S'HA QUEDAT PETIT

ÒPERA A LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

ESCOLTAR ÒPERA AL PATI DE BUTAQUES ÉS, ARA MÉS QUE MAI, UN PRIVILEGI: LA REALITAT DIÀRIA DEL GÈNERE PER ALS FANS ESTÀ MÉS ALS MÒBILS, TELEVISORS I INTERNET QUE NO PAS EN EL DIRECTE ALS TEATRES. COM SERÀ EL FUTUR?

TEXT *Javier Blánquez*

Des del moment del seu naixement, l'òpera ha tingut la necessitat de transcendir, d'escapar-se de la seva pròpia magnitud. Com a metàfora que és de l'art i de la vida, l'òpera ha necessitat confondre's amb el món i ocupar el seu espai. En anglès, la paraula *operatic* accepta la definició –que no està recollida als diccionaris oficials en castellà i català– de quelcom extravagant i teatral, fins al punt de ser histriònic o gegantí. Hi ha arquitectura, literatura o cinema que són com l'òpera: obres d'una magnitud inabastable, incòmodes en els seus límits. L'òpera, doncs, com si tingués voluntat pròpia, sap que l'escenari no ho és tot, i que el teatre és només un espai limitat per encabir una experiència en el temps, però que li resulta insuficient.

De la mateixa manera que el cinema ha trobat com anar més enllà de la sala de projecció –i l'experiència del cinema també està al televisor, a l'ordinador i a qualsevol hora del dia–, l'òpera també es manifesta fora del teatre. La seva ruptura formal ha estat més lenta, però a poc a poc ha impulsat una revolució en el consum que ha afectat de manera positiva la recepció de l'òpera i el seu relleu generacional. Primer van ser els primers discos de pedra i la ràdio –via ideal per retransmetre la música, i fer de Caruso i Toscanini grans estrelles a Amèrica–, i als anys cinquanta no només el coneixement de les obres,

Don Giovanni de Joseph Losey, amb el barítion italià Ruggero Raimondi, va ser rodada a espais naturals de Venècia.

A l'escenari de l'Staatsoper de Berlín, el barítion Michael Volle interpreta Scarpia i la soprano Anja Kampe és Floria Tosca.

sinó la seva experiència total va començar a transformar-se amb la televisió. Abans va ser el cinema, molt tímidament –l'inici de la pel·lícula *Senso* (1954) de Luchino Visconti és una representació d'*Il trovatore* a l'interior de La Fenice de Venècia–, però quan es va intentar traduir una òpera completa al llenguatge del cinema, el format televisiu –més modest i controlable– va resultar totalment adient. Ingmar Bergman va filmar una versió de *La flauta màgica* per a SR/TV2, un dels canals públics de la televisió sueca: una pel·lícula imperfecta, però que transmetia amor per Mozart i que volia servir de plataforma per a un coneixement més extens de l'art per a qui no hagués trepitjat mai un teatre.

NO CAL VIATJAR: LES MILLORS TEMPORADES JA LES VEIEM EN DIRECTE A LES SALES DE CINEMA

Més tard van arribar les primeres pel·lícules en què l'òpera s'adaptava al llenguatge del cinema sense transformar la partitura –el *Don Giovanni* de Joseph Losey (1979), *La traviata* de Franco Zeffirelli (1982), la *Carmen* de Francesco Rosi (1984)–, tot i que no hi ha hagut cap experiència més espectacular i complexa de fer òpera amb totes les seves qualitats però fora del teatre que la *Tosca* produïda per Andrea Andermann el 1992 per a la RAI italiana –i transmesa en directe a més de cent cinquanta països– als espais originals i els moments del dia identificats al llibret. Aquella *Tosca* estava pensada per a la televisió expressament i amb la idea de mantenir el públic atent durant tot el dia. Cada acte es feia en directe als escenaris reals de l'acció –Sant'Andrea della Valle al migdia, Palazzo

JAVIER DEL REAL

Farnese al vespre i Castel Sant'Angelo a trenc d'alba– i va catapultar encara més la projecció popular de Plácido Domingo, que ja havia contribuït a portar l'òpera als estadis esportius amb l'experiència dels Tres Tenors.

L'òpera, doncs, havia descobert que hi havia alternatives valuoses al teatre, que no en diluïen, sinó que n'enriquien l'experiència –si bé no tant l'essència– i que el públic era receptiu a la novetat. Calia, doncs, perfeccionar-ne la tècnica. En la via dels concerts d'estadi potser hem anat cap a pitjor –tenim les gales d'estiu amb les estrelles mediàtiques i so amplificat, per una banda, i per l'altra les gires d'Il Divo–, però la televisió va saber construir un llenguatge per a l'òpera i aprendre a transformar l'escenari en un plató, gràcies a pioners de l'enregistrament en vídeo com Brian Large. L'escola de realització de Large ha estat decisiva no només per plantejar l'òpera en directe –que, en certa mesura, també ha transformat la dimensió com a actors dels cantants, obligats a ser creïbles i expressius en el pla curt que mai tenim al teatre–, sinó per generar un mercat. L'ascens del DVD –i més tard el Blu-ray– va ser lent, però va arribar un moment en què era el

ÒPERA I REALITAT VIRTUAL

Un dels reptes de l'òpera del futur és redefinir el marc del teatre. Hi ha produccions que s'escapen dels límits de l'escenari i interactuen amb el públic, situen l'obra al pati de butaques, a les llotges, al sostre, fins i tot abans que comenci l'obra i quan ha acabat. Però també s'està creant la necessitat d'entendre l'escenari no només com un requadre tridimensional, sinó d'incrementar el nombre de les seves superfícies i la matèria que envolta la música. Cada cop és més habitual veure com llenguatges com el *mapping* 3D agafen protagonisme en noves produccions –la de *Don Giovanni* creada per Kasper Holten per al Covent Garden, i vista al Liceu–, i també com a poc a poc l'òpera arribarà a les aplicacions de mòbils i a la realitat virtual. L'any passat, coincidint amb l'estrena d'una *Madama Butterfly,* el Teatro Real va estrenar un projecte d'òpera de 360 graus gràcies a l'aplicació Teatro Real VR, disponible per al dispositiu Oculus, i que permet experimentar l'òpera com si estiguessis dins de l'acció. Trigarà a perfeccionar-se, però el futur apunta cap a aquí.

THINKSTOCK

Amb el projecte Oculus, estrenat amb *Madama Butterfly*, el Teatro Real ha portat la realitat virtual a l'òpera per gaudir-ne com una experiència.

format preferit per la indústria, molt per davant del CD. Fa quatre anys, el tenor Jonas Kaufmann m'explicava en una entrevista que, per a ell, era més important com a artista fer enregistraments en vídeo que no en disc, i per a molts cantants que no tenen contractes discogràfics és l'única manera d'existir fora del circuit del directe.

Perquè hi ha moltíssima òpera disponible, però n'ha canviat per complet la recepció, que abans construïa les seves estrelles gràcies als discos –d'estudi o en directe, o amb enregistraments pirates a la ràdio– i que ara les té a Youtube, que no és només un dipòsit de produccions completes, noves i històriques, sinó un espai de discussió on els aficionats, amb la visceralitat de sempre, demostren la seva passió o menyspreu per veus de tota mena. L'òpera a internet és un espai en creixement: l'arxiu en *streaming* augmenta cada dia i és probable que els aficionats del futur coneguin *Turandot* o *Così fan tutte* primer gràcies a una ària penjada a la plataforma que no a una representació íntegra al teatre.

I per crear aquest arxiu tan abundós i beneficiós per generar conversa, el que ha estat decisiu és la multiplicació dels enregistraments audiovisuals per satisfer la demanda de les televisions públiques i les temàtiques –canals de pagament com ara Mezzo, Medici TV o Classica s'alimenten fonamentalment d'òpera en vídeo–, i també dels cinemes que retransmeten en viu. Peter Gelb, des del 2006 administrador general de la Metropolitan Opera de Nova York, ho va veure clarament; tenia les principals estrelles, un aforament limitat que es quedava petit i una demanda creixent al món globalitzat: per un preu mòdic es pot seguir la temporada del MET des d'una butaca als cinemes Icària, i més tard van arribar-hi altres teatres, com el Covent Garden, l'Opéra Garnier o el Liceu. Un cop que vaig entrevistar el director d'escena David McVicar, em preguntà si coneixia el seu treball per haver viatjat molt a Nova York o Londres. La veritat és que el que havien viatjat eren només els paquets d'Amazon, amb els discos a dins.

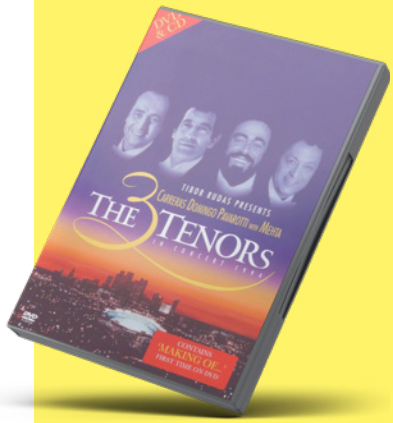
ELS MILLORS CANTANTS TENEN CLAR QUE ÉS MÉS IMPORTANT FER VÍDEOS QUE ENREGISTRAR DISCOS

¿Té futur, això? La realitat del mercat ho demostra: es ven molta òpera enregistrada a l'Àsia –no tant aquí, raó per la qual companyies com Opus Arte ja no subtitulen en castellà–, les temporades d'òpera al cinema gaudeixen d'una bona entrada de públic que no pot viatjar, i experiències populars com el Liceu a la Fresca o la retransmissió anual en pantalla gran que fa el Teatro Real cada mes de juny, durant la Setmana de l'Òpera, han estat una manera d'atreure nou públic a la llotja digital. Aquest creixement va acompanyat d'un llenguatge en evolució: a Catalunya, per exemple, hi ha joves realitzadors com Xavi Bové o Igor Cortadellas que entenen la realització –ja sigui per televisió o per penjar a Youtube– com la cerca d'angles originals, proximitat amb l'intèrpret i la transmissió d'una passió i una intimitat que no se senten de la mateixa manera al teatre. L'òpera mai morirà, però la tecnologia la transformarà. O sigui, la farà més òpera encara.

Els Tres Tenors van aconseguir portar l'òpera als estadis esportius.

L'actual director general del MET, Peter Gelb, va ser el revolucionari que va portar l'òpera als cinemes. A sota, amb el seu equip en una de les produccions en HD del MET.

LA BASÍLICA DE LA MERCÈ ESTRENA ORGUE

L'ORGUENER GERHARD GRENZING HA CREAT UN INSTRUMENT NOU I MODERN PER ACOMPANYAR EL CULTE I FER CONCERTS ARA QUE EL TEMPLE CELEBRA ELS 800 ANYS DE LA FUNDACIÓ DE L'ORDE DELS MERCEDARIS.

TEXT *Lourdes Morgades* • **FOTOGRAFIES** *Quim Roser*

Sovint associat a l'església, l'orgue és un dels instruments musicals més antics, inventat tres segles abans del naixement del Crist, que s'ha passat més de la meitat de la seva història fora dels temples, exclòs pel cristianisme per l'ús pagà que n'havia fet Roma. L'orguener Gerhard Grenzing reconeix, però, que són les esglésies, especialment les antigues, les que tenen la millor acústica per als orgues. La seva última creació, un orgue de 9 tones de pes, 2.800 tubs, 42 registres, 3 teclats i pedal, és precisament per a una església, la basílica de la Mercè de Barcelona, que aquest any festeja els 800 anys de la fundació de l'orde dels Mercedaris per Pere Nolasc. L'instrument està previst que s'inauguri pels volts del 24 de setembre, coincidint amb la festa major de la capital catalana, que té com a patrona la Mare de Déu de la Mercè.

Hi ha constància de l'existència d'orgue a l'església de la Mercè des del segle XV; l'últim, però, va ser construït al principi de la dècada del 1940, després que l'anterior, obra d'Aquilino Amezua, es cremés amb el temple durant la Guerra Civil. Tanmateix, el darrer orgue que ha tingut la Mercè va quedar inacabat per la mort de l'orguener que el va projectar, Gaietà Estadella, i mai es va arribar a completar. El pas del temps i els nombrosos arranjaments de què ha estat objecte, no sempre feliços, van portar la Germandat de la Mare de Déu de la Mercè, que vetlla per la conservació de la basílica, a encarregar el 2016 un nou orgue a Gerhard Grenzing després de descartar restaurar l'antic.

L'orguener ha projectat un instrument nou i modern, inspirat en el d'Estadella. *"És més gran, té millors proporcions i reprodueix una part de la façana. És una referència al fet que hi havia un orgue, que mereix respecte, encara que no fos un gran instrument",* assenyala Grenzing. *"Com l'antic, l'orgue estarà al cor, al mig de la tribuna, una mica més cap endavant perquè tingui més visibilitat i presència sonora. És un instrument molt polivalent que recupera la sonoritat dels orgues de l'escola catalana desenvolupada del segle XIV fins al XX."*

Nascut a Alemanya, Gerhard Grenzing es va traslladar a Mallorca la dècada del 1960 per estudiar els orgues ibèrics i es va trobar amb un seguit d'instruments que conservaven el so de quan van ser creats. L'últim pas en la creació d'un orgue és l'harmonització, una feina laboriosa que consisteix a donar a cada un dels tubs de l'instrument el so que el caracteritzarà i que l'orguener descriu com *"ensenyar a cantar els 2.800 tubs".* Els orgues són instruments que duren molt de temps i és habitual que amb el pas dels anys les harmonitzacions s'adaptin a nous ideals del so. Els orgues de Mallorca mai van canviar el seu so original, perquè els diferents processos de desamortització des del segle XVIII van empobrir les esglésies i no van poder invertir en el manteniment i la restauració dels instruments. Grenzing va poder estudiar allà el so de l'orgue balear, molt similar al català, i reproduir-lo en restauracions d'orgues antics a les Balears i a Catalunya i també en aquest nou de la basílica de la Mercè.

"Cada país ha creat la seva escola d'orgue. Si tens una mica educada l'oïda, quan sents un orgue saps si és antic i si és alemany, francès, portuguès... El so de l'orgue està relacionat amb la llengua, la fonètica

21, 22 i 23
DE SETEMBRE
CONCERTS
INAUGURALS

i l'entonació. Un orgue català té un so lluent i clar, que és el que tindrà el de la Mercè. Un orgue francès, com la llengua, és més nasal i un alemany té un so robust. Aquesta és una característica més marcada en l'orgue que en els altres instruments musicals", explica Grenzing.

Per determinar el so del nou orgue, l'orguener Grenzing i l'organista de la basílica de la Mercè, Hèctor París, es van haver de posar d'acord. *"Jo tenia una idea del so i ell*

APADRINAR UN TUB

El desig d'Hèctor París de poder tocar un nou instrument i la voluntat de la Germandat de la Mare de Déu de la Mercè de celebrar de manera especial els 800 anys de la creació de l'orde dels mercedaris han fet possible l'existència del nou orgue de la basílica de la Mercè, i també el mecenatge de la Fundació "la Caixa", entitat que finança al voltant del 75% del milió d'euros que costa l'instrument. A fi de completar el cost, la Germandat ha endegat una campanya d'apadrinament dels 2.800 tubs, que tenen mides que van dels 5 metres el més gran a 8 mil·límetres el més petit. Es pot apadrinar un tub des de 50 fins a 3.000 euros. Els tubs més grans són els més cars i als quals els benefactors de l'apadrinament poden gravar el seu nom per a la posteritat. http://orgue.basilicadelamerce.com/ca/Apadrinar.html

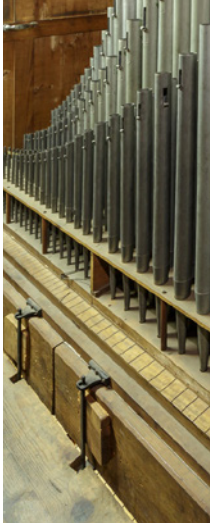

Alguns dels 2.800 tubs d'aquest orgue de 9 tones de pes, 42 registres, 3 teclats i pedal.

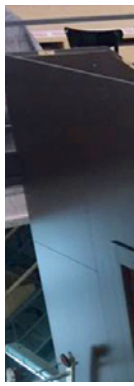

Dibuixos, estudi dels detalls, precisió, ajustaments i reajustaments han format part del treball rigorós de disseny, construcció i muntatge del nou orgue de la basílica de la Mercè creat per Grenzing.

en tenia una altra", recorda l'organista. *"La meva idea era la d'un orgue tirant cap a barroc, com l'església, per tocar només música barroca. Gerhard Grenzing va proposar un instrument més versàtil, que permetés abordar també la música del Romanticisme i altres estils. Ho vàrem discutir i finalment vaig estar d'acord amb la seva proposta. Em vaig deixar convèncer, però també he convençut Grenzing d'algunes coses",* afirma París. *"És un instrument que s'adaptarà a repertoris diferents. S'hi podrà tocar des d'una* Pavana *d'Antonio de Cabezón a una obra de Bernat Vivancos composta aquest 2018."*

Hèctor París i la Germandat de la Mercè estan decidits que el nou orgue sigui un focus d'atracció de la basílica. *"Aquest instrument obre unes possibilitats que no es tenien fins ara, com fer que la Mercè formi part de les rutes turístiques oferint concerts als matins",* diu el president de la Germandat, Ignasi Riera. *"L'orgue té la missió d'acompanyar el culte religiós, però també tindrà una missió cultural i estarà obert a la ciutadania de Barcelona."* Hèctor París se sent feliç amb les possibilitats d'expressió que li obre aquest nou instrument, amb els concerts que s'han previst fer, així com crear visites escolars per ensenyar-lo. *"L'Escola Superior de Música de Catalunya està molt interessada a fer-hi audicions",* revela l'organista. *"Amb els nous instruments que s'han fet els últims anys per a Montserrat, Tarragona o Poblet, s'està creant un moviment que fa pensar que la presència de l'orgue comença a normalitzar-se a Catalunya."*

ENTRE DUES EXPOSICIONS: L'ORGUE EN PLENA MODERNITAT

TEXT *Joaquim Rabaseda*

A la segona meitat del segle XIX, les principals capitals del món van aprofitar l'organització d'una exposició universal per arreglar carrers i ampliar les infraestructures metropolitanes. Les ciutats van trobar l'ocasió perfecta per edificar auditoris fastuosos, amb un espai central de grans dimensions i diferents sales annexes, on sovint es feien exposicions d'art. Per remarcar la funció musical d'aquests equipaments, els arquitectes incorporaven orgueners al seu equip. Perquè la cirereta simbòlica dels nous temples de l'espectacle era l'orgue que presidia el cor de l'edifici.

August Font i Carreras va redactar el projecte del Palau de Belles Arts per a l'Exposició Universal de Barcelona del 1888. Tenia un saló d'actes d'uns 2.000 metres quadrats, en el qual Aquilino Amezua va construir un orgue monumental, adient a l'espai. Era de tracció elèctrica, una tipologia que aleshores estava substituint el sistema tradicional de tracció mecànica. Paral·lelament, entre el 1886 i el 1890, Amezua també col·laborava al Palau Güell de Barcelona, sota la direcció d'Antoni Gaudí. I poc després va treballar a la basílica de la Mercè. Als anys del Modernisme, doncs, l'orgue va ser una peça més de la delicada concepció especial interior que els arquitectes dibuixaven amb color, llum, motius naturals i referències medievals, tal com demostra el Palau de la Música Catalana.

Quasi quaranta anys després Barcelona es va tornar a mudar per a una exposició universal. I una altra vegada es va aixecar un auditori colossal, l'edifici que avui acull el Museu Nacional d'Art de Catalunya. Com no podia ser altrament, es vertebrava al voltant d'un espai central immens, preparat per acollir concerts i altres actes multitudinaris. Segurament va ser l'últim gest que lligava certa confiança social en el progrés i la tecnologia amb les construccions titàniques, presidides emblemàticament per un gran orgue de tubs. La ràdio i el gramòfon estaven transformant radicalment l'imaginari sonor de l'època.

Una part del projecte ha inclòs el desmuntatge de l'antic orgue de la Mercè construït per Gaietà Estadella, ara guardat tot esperant de trobar-hi comprador.

L'orgue es construeix de forma íntegra al taller de Gerhard Grenzing, situat al Papiol. Un cop acabat es desmunta i es torna a muntar a l'emplaçament definitiu. En la construcció de l'orgue de la Mercè hi han treballat 18 persones de 7 nacionalitats diferents.

Palau de la
Música Catalana
2018-2019

PALAU GRANS VEUS

DIMECRES 10.10.2018, 20 h
Simon Keenlyside
& Malcolm Martineau
—*Lieder*

DIJOUS 17.01.2019, 20 h
Magdalena Kožená
& Mitsuko Uchida
—*Lieder*

DIMARTS 07.05.2019, 20 h
Juan Diego Flórez
—*Univers Flórez*

DIMECRES 22.05.2019, 20 h
Diana Damrau
& Xavier de Maistre
—*La subtilitat en la intimitat*

Abona't a Palau Grans Veus a partir de 116 euros
Preus especials en abonaments i entrades per a menors de 35 anys

taquilles@palaumusica.cat | www.palaumusica.cat | 93 295 72 07

Joan CERERols

MESTRE DEL BARROC

ENGUANY SE CELEBREN ELS 400 ANYS DEL NAIXEMENT D'UN DELS COMPOSITORS CATALANS MÉS IMPORTANTS DEL SEGLE XVII, QUE VA SER L'IMPULSOR DE L'ESTIL BARROC AL NOSTRE PAÍS I GENERADOR DE L'ESCOLA MONTSERRATINA DE MÚSICA.

TEXT *Francesc Xavier Alern* • **IL·LUSTRACIÓ** *Roger Pibernat*

Va néixer a la vila de Martorell el 1618 en el si d'una família acomodada de basters. Mogut per fermes conviccions religioses, als divuit anys va vestir l'hàbit benedictí de Montserrat, monestir al qual va estar vinculat tota la vida. Primer com a infant de cor i finalment com a mestre de capella, Cererols va romandre a Montserrat fins a l'any del seu traspàs, que es va produir el 1676.

Joan Cererols va gaudir d'una gran erudició i cultura humanístiques. Aprofundí en els estudis teològics i fou un bon llatinista. Fill del seu temps, aprengué a tocar molts instruments: arpa, orgue, arxillaüt i també diferents instruments de corda fregada, entre els quals el violí.

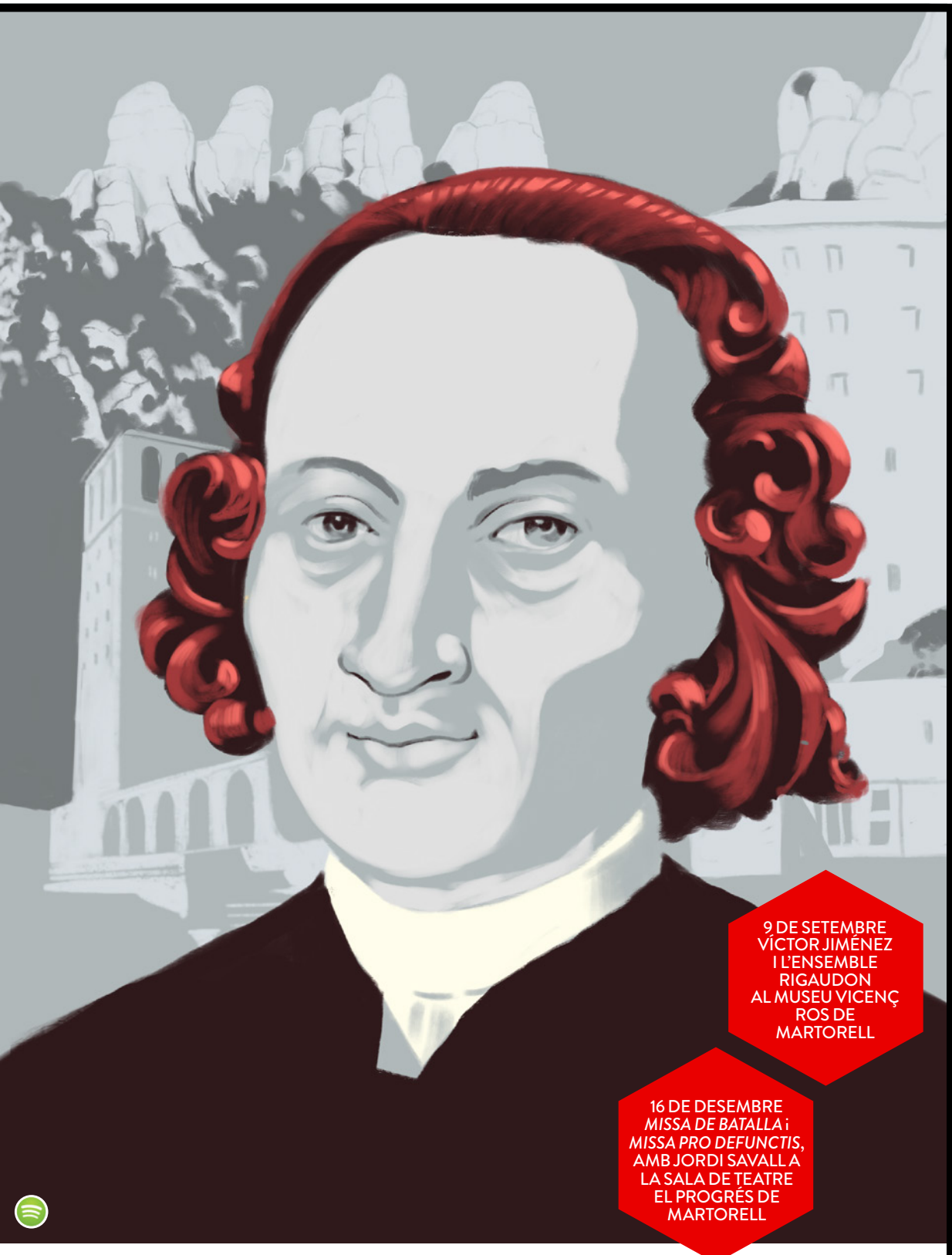
Per entendre'n millor la figura, hauríem de valorar el context històric i cultural en què va viure. Catalunya fou, a partir del segle XVI, un país on l'únic mecenatge artístic important va ser l'eclesiàstic. En instal·lar-se la cort reial dels Àustries permanentment a Castella, el patrocini de l'antiga cort catalanoaragonesa va desaparèixer. Potser les principals cases nobiliàries catalanes podrien haver compensat aquest buit, però van seguir una política de castellanització i d'unió matrimonial amb les espanyoles que cercava la proximitat amb la reialesa. El declivi en la producció artística profana a casa nostra va ser, per tot plegat, molt considerable. Si a aquest fet, hi afegim la manca d'unes elits civils cultes a la manera italiana, entendrem que les úniques manifestacions musicals importants, també pel que fa al caire civil, fossin dins l'àmbit eclesiàstic. Finalment, també hauríem d'esmentar la turbulència del segle XVII català, que va tenir en la Guerra dels Segadors l'episodi central i més cruel d'un temps marcat pel bandolerisme, el tancament cultural produït per la Contrareforma i la manca de pau social.

Malgrat totes aquests dificultats, al segle XVII el monestir de Montserrat va convertir-se en un centre musical de primer ordre. I ho feu gràcies precisament a les importants reformes qualitatives empreses per Cererols i pels mestres que el van succeir: Benet Soler i Miquel López. El record del de Martorell fou tan gran que al monestir es va cantar, durant molts anys, un responsori en memòria seva el dia de l'aniversari de la seva mort.

Joan Cererols va viatjar diverses vegades a Madrid i va estar obert als canvis estilístics que es produïren en la música europea del seu temps. Això es va traduir, a la pràctica, en l'assumpció del nou estil barroc de matriu italiana. Novetats com la invenció del baix continu, l'estil policoral, en el qual va excellir, el nou sentit tonal, el desenvolupament dels llenguatges instrumentals i l'expressió musical dels afectes foren alguns dels elements que va incorporar a la seva producció.

EL RECORD DEL DE MARTORELL FOU TAN GRAN QUE AL MONESTIR ES VA CANTAR, DURANT MOLTS ANYS, UN RESPONSORI EN MEMÒRIA SEVA EL DIA DE L'ANIVERSARI DE LA SEVA MORT

Entre les grans obres de música religiosa amb text llatí que va escriure i que es conserven, cal destacar la *Missa de batalla* a 12 veus, les dues *Misses pro defunctis*, a 7 i a 4, i els salms, himnes, càntics i antífones marianes a 8. Les seves composicions més interessants són, però, les desenes de villancets amb text castellà que ens n'han arribat. Joan

Cererols va trobar en el villancet la forma idònia per a l'expressió de moltes de les innovacions musicals que conreà, sens dubte per la seva major flexibilitat textual d'aquesta forma poeticomusical. Malgrat llur funció paralitúrgica, els villancets són el més proper a la manifestació musical civil que podia conrear-se sota l'aixopluc de l'Església. Els villancets de Cererols foren escrits per a 2, 4, 5 o 8 veus, de vegades amb acompanyament de baix continu i baixó. Tenen un caràcter dinàmic, i Cererols s'hi revela com un mestre del contrast entre blocs corals, amb la intervenció ocasional de cors i cantants solistes. Tanmateix estem parlant d'un repertori encara força desconegut, que sens dubte requeriria una atenció més gran d'intèrprets i programadors.

CERER0LS 400

◇ L'Ajuntament de Martorell homenatja el compositor amb la celebració de vuit concerts i un congrés internacional, entre altres activitats divulgatives. Els artistes participants més destacats són Jordi Savall i la Jove Capella Reial de Catalunya, l'Escolania de Montserrat i el grup emergent de música barroca Dichos Diabolos.
Vegeu agenda d'activitats a: *https://bit.ly/2KQ07Ko*

DISCOGRAFIA

◇ **Cererols: *Villancicos***
Escolania i Capella de Música de Montserrat. Dir.: Ireneu Segarra. "Archives Sonores de la Musique Sacrée - BNF Collection" (1900)
Interessant gravació històrica de sis villancets de Joan Cererols en una interpretació que se situa més enllà dels corrents interpretatius actuals.

◇ **Joan Cererols. *Missa pro defunctis. Missa de batalla***
La Capella Reial de Catalunya. Dir.: Jordi Savall. Astrée Auvidis (1987). Alia Vox (2009)
Enregistrament clàssic d'aquestes dues grans misses del compositor de Martorell amb el segell personal del mestre d'Igualada.

◇ **Joan Cererols. *Missa pro defunctis. Vespers***
Currende - Guillemette Laurens. Dir.: Erik van Nevel. Accent (1995)
Un bon disc que destaca per la claredat sonora, la qualitat de les veus i per una direcció professional que sembla tenir les idees clares.

21 i 22
DE NOVEMBRE
LA ROYAL
CONCERTGEBOUW
ORCHESTRA AMB
PHILIPPE
HERREWEGHE I
ISABELLE FAUST

1

EL CONCERTGEBOUW D'AMSTERDAM

UN PALAU DE SO MAJESTUÓS

L'11 D'ABRIL DE 1988 CELEBRAVA EL SEU CENTENARI. EL 3 DE NOVEMBRE TAMBÉ COMPLIA UN SEGLE DE VIDA L'ORQUESTRA QUE OCUPA AQUESTA SALA DE CONCERTS D'AMSTERDAM, LA ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA. EL NOM DE L'ORQUESTRA ESTÀ TAN VINCULAT A L'EDIFICI QUE ÉS IMPOSSIBLE SEPARAR-NE LES TRAJECTÒRIES, PERQUÈ FORMEN UNA UNIÓ SENSE PRECEDENTS QUE EN DETERMINA LA FAMA INTERNACIONAL.

TEXT *Javier Pérez Senz* • **FOTOGRAFIES** *Hans Roggen (The Royal Concertgebouw Amsterdam)*

En llengua holandesa *concertgebouw* significa "sala de concerts". El seu origen es remunta a la fundació, el 1883, de la societat Concertgebouw Gezelschap. D'entre alguns dels seus membres va sorgir la idea de construir un auditori que es pogués equiparar als d'altres grans ciutats europees. Gràcies al suport financer d'un grup de comerciants rics d'Amsterdam es va disposar un ampli solar a l'àrea de Nieuwer Amstel, en plena zona rural, que no va pertànyer al municipi d'Amsterdam fins al 1896, i es va encarregar el projecte a l'arquitecte Adolf Leonard van Gendt. I aquestes qualitats es troben tant en la plantilla orquestral com en la gran sala de concerts, que posseeix una acústica miraculosa que la situa entre les millors del món, junt amb la de la Sala Daurada del Musikverein de Viena, la Berlin Philharmonie, el Carnegie Hall de Nova York o la flamant Philharmonie de París.

Les obres de construcció es van perllongar del 1885 al 1888 i la inauguració va tenir lloc l'11 d'abril de 1888, amb un programa sota la direcció de Henri Votta que incloïa a la primera part l'entrada dels convidats de *Tannhäuser* de Richard Wagner, l'"Al·leluia" d'*El Messies* de Georg Friedrich Händel i la "Tardor" de *Les estacions* de Franz-Joseph Haydn, i la *Novena Simfonia* de Ludwig van Beethoven a la segona. Uns mesos més tard, el 3 de novembre, va oferir-hi el primer concert una agrupació simfònica que s'havia estat preparant durant mesos per ser-ne l'orquestra oficial sota la direcció de Willem Kes, el primer titular.

La Royal Concertgebouw és un dels rars edificis de la capital holandesa construïts en l'estil internacional que tant d'èxit recollia a les grans ciutats europees i que els his-

❶ La Grote Zaal és la sala principal, amb capacitat per a 1.974 persones. Està coronada per un orgue encarregat a Utrecht el 1890 a Michael Maarschalkerweerd i restaurat per Flentrop Orgelbouw.
❷ Una perspectiva exterior del Concertgebouw, d'arquitectura neoclàssica.
❸ La Kleine Zaal, una sala oval pensada per a concerts de música de cambra i *lieder* amb capacitat per a 400 persones.
❹ La Koorzaal és la sala del cor, amb capacitat per a 150 persones.
❺ L'Spiegelzaal (Sala dels Miralls) on es fa la pausa als concerts.

toriadors han qualificat de classicisme vienès. En la seva concepció són evidents les analogies amb la Neue Gewandhaus de Leipzig, inaugurada el 1884 i destruïda a causa dels bombardejos durant la Segona Guerra Mundial, però les seves dimensions són molt més grans. Té una façana d'estil neoclàssic de 25 metres d'alçada que dona pas a una gran sala de 17,50 metres d'alt, amb una longitud de 44 metres i una amplada de 27,80 metres. Darrere de la seva Sala Gran (Grote Zaal) es situa la Kleine Zaal (Sala Petita), que té forma oval, amb dimensions ideals –20 metres de longitud i 15 d'amplada– per a la intimitat de la música de cambra.

L'imponent edifici és un palau de la música i també una obra mestra de l'arquitectura, amb sis columnes monumentals que sostenen un frontis ornamentat amb una al·legoria de la música esculpida per J. Franse. Per sota de la balconada es troben els bustos de Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven i el compositor i organista holandès Jan Pieterszonn Sweelinck. La sala disposa d'una àmplia platea i un pis en forma de balcó. Al lateral dret de l'escenari hi ha una escalinata per on baixa el director musical abans de cada concert. La seva primera reforma data del període 1985-1988, coincidint amb el centenari, i s'hi van fer una sèrie d'intervencions arquitectòniques que van incorporar espais annexos en un lateral de l'edifici.

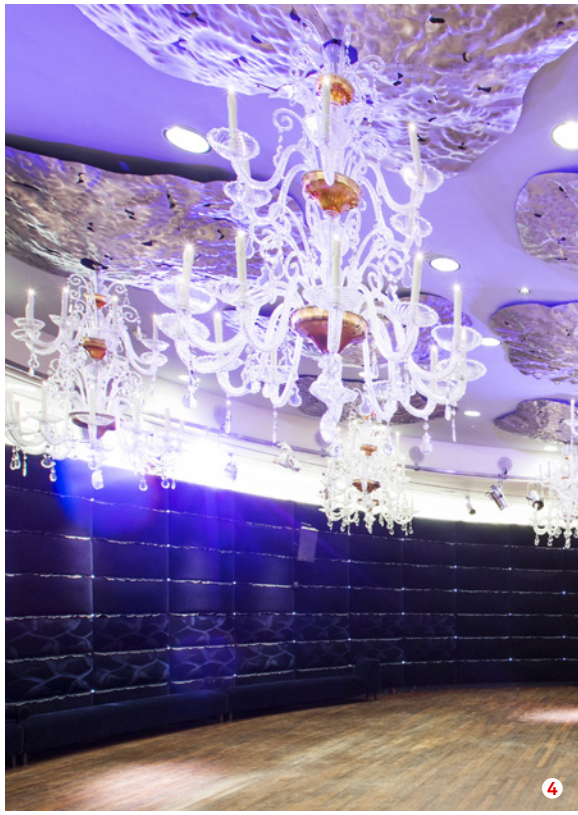
Pensar en el Concertgebouw és pensar en qualitat i bellesa del so orquestral. Des dels seus inicis amb Willem Kes com a primer titular, la identificació de la sala i la seva orquestra oficial és absoluta. Cada temporada convida grans batutes, però l'essència i l'esperit del Concertgebouw el mantenen els directors titulars. Willem Mengelberg (1895-1945) va forjar la seva llegenda establint les bases d'una tradició mahleriana que es manté viva temporada rere temporada. Eduard van Beinum (1945-1959), Bernard Haitink (1960-1988), Riccardo Chailly (1988-2004), Mariss Jansons (2004-2015) i, des de fa dos anys, Daniele Gatti han mantingut la formació holandesa entre les cinc millors orquestres del món, amb el favor d'una acústica excel·lent de la sala, elogiada amb admiració per Richard Strauss i Gustav Mahler, les obres simfòniques dels quals han estat una de les especialitats de l'orquestra.

Les obres de Claude Debussy, Maurice Ravel i Dmitri Xostakóvitx han format part del repertori ideal per gaudir de l'acústica de la sala que capitalitza l'activitat concertística d'Amsterdam i atrau melòmans de tot el món –l'altre escenari rellevant de la ciutat és el Muziektheater, que acull les temporades de l'Òpera Holandesa i el Ballet Nacional– amb una programació estable i diversos festivals en els quals destaca el ferm compromís amb els clàssics del segle XX i la difusió de la músi-

UNA ACÚSTICA MIRACULOSA

La cèlebre acústica de la Grote Zaal es va aconseguir de forma pràcticament miraculosa, ja que fa gairebé un segle i mig no existien els mitjans tècnics suficients que asseguressin una reverberació determinada o una projecció del so escaient. Es va realitzar una acurada selecció de materials en la construcció de parets, terra, revestiments i ornamentacions, i la forma rectangular de la sala, unida a la fusta i el despullament dels murs van fer possible una acústica de singular claredat i brillantor. Va costar molta feina ajustar aquelles condicions acústiques, una mica confuses en ser inaugurada, fins a aconseguir una perspectiva sonora d'un tan fascinant equilibri que permet que cada timbre s'escolti al mateix temps unit als altres, però sense deixar d'estar clarament individualitzat, i la suavitat i potència permeten *pianissimi* sublims i *fortes* de gran impacte. Victor M. A. Peutz, físic i fundador del prestigiós conjunt europeu d'enginyers consultors en acústica i edificis, va dirigir les proves realitzades a la històrica sala portades a terme coincidint amb el seu centenari. I no va dubtar a qualificar l'acústica del Concertgebouw d'única al món, tot assenyalant que *"no pot ser expressada amb xifres o dibuixos, de la mateixa manera que ningú pot definir la qualitat sonora d'un Stradivarius"*.

ESCALINATA DE LA GLÒRIA

La Gran Sala (Grote Zaal) del Concertgebouw converteix en espectacle l'entrada del director d'orquestra, que ha de baixar per l'escalinata situada a la dreta de l'escenari fins a arribar al podi. Ja són llegendàries l'autoritat i l'energia que desprenia Willem Mengelberg en baixar-les, així com la parsimoniosa tranquil·litat de Bernard Haitink; però alguns directors convidats van ser incapaços de resistir la temptació de donar-se un bany de glòria, entre ells Herbert von Karajan. Va ser tan gran el seu exercici de narcisisme, que fins i tot Otto Klemperer el recordava en una entrevista publicada l'any 1973: *"Vaig escoltar Karajan un dia a Amsterdam. Va dirigir molt bé la* Setena Simfonia *d'Anton Bruckner. Però, miri, al Concertgebouw l'entrada del director està molt allunyada del podi i s'ha de baixar una llarga escalinata. I veure Karajan retornar per fer-se aplaudir, amb els braços oberts aixecats i fent «cortesies» i inclinacions cap a tots costats, va ser veritablement excessiu".*

ca contemporània. I aquesta unió perfecta entre sala i orquestra ha permès també crear un segell discogràfic propi –RCO– que està recollint grans èxits amb una sèrie d'enregistraments en directe amb un so impressionant. De fet, la història de la sala i l'orquestra estan perfectament documentades audiovisualment, ja que, des de les pioneres gravacions de Mengelberg, existeixen centenars de discos que en preserven la història artística i són permanentment reeditats pels principals segells discogràfics.

ACCENTS

PIANO

FRANCESC CIVIL

Miquel Villalba

Obres per a piano de Francesc Civil.
Ficta Around Music, 2017.

L'obra completa per a piano del compositor, pianista i pedagog Francesc Civil ens arriba amb Miquel Villalba en un disc doble dedicat al pare Ireneu Segarra, personalitat vinculada al compositor i a l'intèrpret. Enregistrat el juliol del 2017 a la Sala Alícia de Larrocha (Auditori de Barcelona), la música de Civil ens submergeix en un món arrelat a la música tradicional catalana, amb un expressiu domini d'una harmonia que embolcalla melodies de la bellesa de *Peralada,* un *Castell a l'Empordà*, la *Festa de la Santa Creu a Figueres* o la *Rapsòdia catalana*, aquesta darrera obra interpretada amb el piano de cua que va pertànyer a Frederic Mompou. Nascut a Molins de Rei el 1895, Civil es va formar a l'Escolania de Montserrat i als dotze anys va anar a París, on estudiaria fins al 1917. L'any 1924 s'instal·là a Girona, on a més de ser organista de la catedral fou l'impulsor de l'actual Conservatori de Música. La seva recerca musicològica li va permetre recuperar una ingent quantitat de cançons tradicionals gironines que amb l'acurat domini de l'harmonia, després en bona part sota la tutela de Vincent d'Indy, marcarà el seu estil compositiu. La *Rapsòdia catalana* i el *Pomell de cançons catalanes* exemplifiquen aquesta capacitat de creació gratament suggeridora i que Miquel Villalba transmet meravellosament en aquesta integral d'un evident interès musical. **Lluís Trullén**

PER ASSABORIR UNES OBRES BELLÍSSIMES DEL NOSTRE PIANISME MERAVELLOSAMENT INTERPRETADES PER MIQUEL VILLALBA.

PIANO

JOSEP COLOM

Confluences

Bach & Chopin. *Eudora, 2017.*

La suggestiva reunió de dos compositors per a instruments de teclat tan fonamentals com Johann Sebastian Bach i Frédéric Chopin dona peu a una gravació summament interessant. A *Confluences* Josep Colom no planteja un diàleg basat en contrastos, tenint en compte les diferències d'època i els instruments habitualment emprats, sinó que revela una espècie de continuïtat, o inclús de pertinença mútua. Una comprensió *des de dins,* que s'articula en fascinant naturalitat. El pianista català s'atreveix a fer un pas més enllà, en comparació als discos que evidencien influències entre creadors, per aventurar-se a la plasmació *inter pares* d'una relació tan improbable com creïble pel que fa al tractament de la pròpia música. Les obres de Bach seleccionades procedeixen dels seus llibres de *Preludis i fugues*, mentre que les de Chopin majoritàriament s'extreuen de les sèries d'*Estudis*, excepte en tres ocasions, amb la declamació solemne de tres *Nocturns* de gran poder evocador. Sens dubte, un dels mèrits de l'enregistrament –deixant de banda la sapiència interpretativa de Colom, la seva sensibilitat i claredat de digitació, que s'homogeneïtza per arribar a un punt intermedi, adequat per a tots dos compositors– rau en l'agradable sensació de continuïtat que entre cada peça promou l'intèrpret. L'afegit puntual i inspirat d'algunes notes permet enllaçar pistes i fins i tot vincular íntimament els compositors. Pura experiència musical que transcendeix les èpoques, la suscitada per aquestes *Confluences*. **Jacobo Zabalo**

UN DISC IMPRESCINDIBLE: EN GAUDIRAN ELS MELÒMANS CONSOLIDATS, PERÒ TAMBÉ TOT AQUELL QUE *SIMPLEMENT* VULGUI UN DISC DE MÚSICA PER A PIANO EN ESTAT PUR.

LIEDER

JOHANNES BRAHMS

Die schöne Magelone

Christian Gerhaher, barítono. Gerold Huber, piano. *Sony, 2017.*

El cicle de *lieder* basats en poemes de Ludwig Tieck que Johannes Brahms reuneix sota un mateix títol –*Die schöne Magelone*– il·lustren amb prolixitat la gamma d'estats d'ànim romàntics. No es pot dir que, reunides, demostrin el caràcter unitari de *Die schöne Müllerin*, el meravellós cicle de Franz Schubert, ni la intempestiva expressivitat d'alguns dels temes que componen els *Dichterliebe* de Robert Schumann –dos dels cicles favorits del propi Brahms–, però sens dubte es tracta d'una sèrie de cançons que, en la versió del barítono Christian Gerhaher amb l'acompanyament desimbolt de Gerold Huber, resplendeixen amb llum pròpia. Ressonen, poderosos, aquests cants d'amor i desamor, desesperançats i impregnats de vida. Temes que traslladen musicalment el geni de Tieck amb una infinitat de matisos, amb el mèrit afegit de mantenir un to homogeni. És una veritable llàstima que el llibret només inclogui la versió traduïda a l'anglès des de l'alemany, però no el text original. No només resulta útil per a aquells que dominen la llengua de Goethe; ja que permet seguir els avenços del cant i identificar alguns termes de camps semàntics concrets. Especialment bella és la cançó de bressol "Ruhe, Süssliebchen, Im Schatten" o la subsegüent, apassionada i vigorosa "So Tonet denn, schäumende Wellen". És clar que, d'un romanticisme insuperable –almenys pel títol– és la que tanca el cicle: "Treue Liebe dauert Lange" (L'amor veritable perdura). **Jacobo Zabalo**

RECOMANABLE PER ALS AMANTS DELS *LIEDER* I DE LA POESIA DEL ROMANTICISME ALEMANY.

JIM RAKETE

"UN REPÀS ADMIRABLE PER CENT ANYS D'ÒPERA FRANCESA, DE LA CLYTEMNESTRE DE GLUCK A LA DE WORMSER"

ÒPERA

ARDENTE FLAMME

Gaëlle Arquez

Gaëlle Arquez, mezzosoprano. Orchestre National Bordeaux Aquitaine. *Dir.*: Paul Daniel. Obres de: Cherubini, Lalo, Bizet, Berlioz, Gounod, Thomas, Massenet, Wormser. *Deutsche Grammophon, 2017.*

De la cantant Gaëlle Arquez, en sentirem a parlar, i molt, en un futur. En el seu debut discogràfic amb Deutsche Grammophon, la mezzosoprano francesa, acompanyada per l'Orchestre National de Bordeus i Aquitània, dirigida per Paul Daniel, fa un repàs de cèlebres àries d'òperes franceses de Gluck, Cherubini, Lalo, Bizet, Berlioz i Gounod, culminades amb l'infreqüent *Clytemnestre* d'André Wormser. Gaëlle Arquez va recollir per aquest enregistrament la distinció de solista lírica concedit per l'Académie Charles Cross l'any 2017. La seva veu resulta versàtil i d'un atractiu màgic, amb una seguretat impecable en l'agut; posseeix una projecció amplíssima, però sempre conseqüent a emmotllar-la a les característiques del personatge que recrea. Cleopatra de Massenet, Néris (*Medea*) de Cherubini, Sapho de Gounod, Clytemnestre (*Iphigénie in Aulide*), Armide de Gluck o la Clytemnestre pertanyent a la cantata que Wormser va escriure per al Premi de Roma del 1875, posseeixen en les seves recreacions un dramatisme, una força temperamental i una sensibilitat versàtil i camaleònica. Una veu puríssima per interpretar les dues àries del tercer acte de Charlotte en el *Werther* de Massenet, o una sensacional i sensual versió de la "Séguidille" de *Carmen* exemplifiquen la qualitat d'una veu que ja ha rebut grans elogis en diferents escenaris operístics des que va debutar l'any 2012 amb el rol de Zerlina a l'Opéra de París. Un repàs admirable per cent anys d'òpera francesa, de la *Clytemnestre* de Gluck a la de Wormser, en un enregistrament en què la seva veu gaudeix d'un grandíssim acompanyament orquestral, sota la batuta de Paul Daniel. **Lluís Trullén**

IMPRESCINDIBLE PER ALS QUI VULGUIN ESCOLTAR UNA VEU D'UN FUTUR OPERÍSTIC DEL TOT PROMETEDOR.

SIMFÒNIC

BARTÓK

Concert for orchestra

Concert per a piano núm. 3 de Béla Bartók. Javier Perianes, piano. Münchner Philharmoniker. *Dir.*: Pablo Heras-Casado.
Harmonia Mundi, 2018.

L'entesa que demostren Javier Perianes i Pablo Heras-Casado en la seva lectura del *Concert per a piano núm. 3* de Béla Bartók és tan evident, que inevitablement posa sobre la taula la qüestió de la incidència de l'amistat en la interpretació musical. Ho van poder comprovar els oients del Palau de la Música el mes de febrer passat, en el que –sens dubte– va ser un dels concerts més lluïts de la temporada 2017-18. També en estudi la Münchner Philharmoniker, sota la direcció d'Heras-Casado, reclama i acredita el seu protagonisme: un so sumptuós, de gran expressivitat, que s'aconsegueix a través d'una precisió tècnica encomiable i el seguiment atent de les indicacions procedents del podi. Els músics que formen el conjunt alemany no només són excel·lents, sinó que accedeixen a deixar-se conduir per Heras-Casado amb extraordinària ductilitat al *Concert per a orquestra*. El resultat: un Bartók polièdric, potser menys angulós i experimental que en altres obres, però tot i així profundament visionari i generós en registres. Tant per allò que sembla anticipar la seva música, com per la manera de condensar i filtrar el passat més recent, es dona una expressió nova al sentiment postromàntic. És el cas de la melodia al·lusiva, aparentment incompleta que l'oient completa al moviment lent del *Concert per a piano núm. 3*. Perianes ratifica el seu do per intervenir en el moment oportú –que els grecs anomenaren *kairós*– i percudeix amb una pulsació rodona, tot propagant-se en un diàleg íntim amb el silenci. Al moviment final, el piano es mostra còmplice amb la rauxa de la percussió, retorna l'oient a un context primigeni, de regust mític en què el folklore s'incorpora amb naturalitat. **Jacobo Zabalo**

MOLT RECOMANABLE PER ALS AMANTS DE LA MÚSICA DEL SEGLE XX, PERÒ SOBRETOT PER A AQUELLS QUE LA DEFUGEN: SÓN VERSIONS QUE PALPITEN, QUE INTERPEL·LEN INCONFUSIBLEMENT L'OIENT I DESAFIEN ELS PREJUDICIS.

PIANO

MARÍA LILIA CANO

Under the blades

Obres de Debussy, Xostakóvitx, Ginastera, Mozart, Cervantes, Bach, López-Nussa, Bach.
Beltempo Records, 2017.

La pianista cubana establerta a Barcelona María Lilia Cano acaba de presentar el treball discogràfic titulat *Under the blades*, que suposa el segon enregistrament editat pel segell Beltempo Records. Amb un programa eclèctic integrat per obres de Debussy, Mozart, Cervantes, Lecuona, Xostakóvitx, Nin-Culmell i J. S. Bach, la pianista defuig els clixés en l'elecció d'obres complexes a nivell tècnic i conceptual i ens endinsa en pàgines de curta durada i concises en l'elaboració. L'enregistrament té uns quaranta minuts de durada i ha seleccionat partitures inscrites dels primers anys d'aprenentatge de piano, com l'*Estudi per als cinc dits* que Debussy va escriure en homenatge a Czerny o el cèlebre *Minuet en Sol major* de Bach. Peces breus de Ginastera com las *Danzas argentinas* o las *Danzas cubanas* del compositor Ignacio Cervantes centren el més gran interès d'aquest enregistrament en què a nivell interpretatiu Cano transmet tot el color rítmic, harmònic i de riquesa de timbres d'aquestes pàgines. A les *Tres danses fantàstiques, op. 5* de Xostakóvitx sorgeix una pianista curosa en l'elaboració dels colors, dinàmica i que toca amb fermesa aquestes partitures de més complexitat tècnica. Recrea amb serenitat tota la primera part de la *Fantasia en Re menor* de Mozart i extreu del piano tots els colors jazzístics i el ritme persuasiu de *Momo* del compositor cubà Ernán López-Nussa. Un enregistrament eclèctic, completat amb tres *Tonadas* de Joaquim Nin-Culmell, que té en les interpretacions de la música americana el màxim nivell d'interès. **Lluís Trullén**

EL PIANO DE MARÍA LILIA CANO EN UN ENREGISTRAMENT ECLÈCTIC, BREU I ATRACTIU.

CAMBRA

TRIO CERVELLÓ

Carl Reinecke

Josep Fuster, clarinet. Ashan Pillai, viola. Enrique Bagaría, piano. Obres de Carl Reinecke. *Columna Música, 2017.*

La música de cambra per a clarinet, viola i piano de Carl Reinecke ha estat el punt de mira del Trio Cervelló, integrat per tres músics de prestigi reconegut com són Josep Fuster, Ashan Pillai i Enrique Bagaría. Músic de la plenitud germànica del XIX, la música de cambra juga un paper clau en la seva producció i amb una qualitat de la qual no s'ha fet una excessiva divulgació. Les primeres dues *Fantasies* pertanyen al primer període compositiu d'un autor influenciat per Mendelssohn en què la subtilesa de les melodies populars i una delicada harmonització es reflecteixen en una música agradable, càlida, que el Trio Cervelló transmet amb serenitat i refinament. El piano de Bagaría s'integra bé amb la calidesa de la viola d'Ashan Pillai *(Opus 43),* bé amb la claredat sonora del clarinet de Josep Fuster *(Opus 22)* i congeniant una absoluta simbiosi en l'equilibri de les sonoritats en benefici d'una música que respira naturalitat expressiva. La *Introduzione ed allegro appasionato* per a clarinet i piano ja pertany a l'etapa en què la influència de Brahms es fa notòria, etapa que assolirà un dels seus zenits amb el *Trio per a clarinet, viola i piano,* l'obra en què tots tres instrumentistes poden deixar anar tot el seu talent virtuosístic, jugar amb melodies apassionades i passatges vehements en una composició postromàntica publicada l'any 1910 i que esdevé el moment musical més ambiciós de l'enregistrament. Tres grans intèrprets per fer-nos redescobrir la música de cambra d'un compositor representatiu de la delicada poètica melòdica romàntica. **Lluís Trullén**

IDEAL PER A TOTS AQUELLS QUE VULGUIN APROPAR-SE A LA MÚSICA DE CAMBRA DE CARL REINECKE AMB UNES VERSIONS DE GRAN QUALITAT INTERPRETATIVA.

"ALGUNS MOMENTS GLORIOSOS AMB QUÈ ENS DELECTA KISSIN, ES TROBEN A LA SONATA APPASSIONATA: DIGITACIÓ PULCRA I EXPRESSIVITAT DE RESPIRACIÓ ÀMPLIA, AMB CANVIS DE RITME I ATACS QUE TALLEN L'ALÈ"

PIANO

EVGENY KISSIN

Beethoven

Sonates per a piano núm. 3, 14, 23, 26 i 32. 32 Variacions per a piano en Do menor. Deutsche Grammophon, 2017.

Tres dècades després que un joveníssim Ievgueni Kissin sorprengués el món amb enregistraments i recitals d'una maduresa impròpia, podem encara gaudir del seu pianisme excepcional. Es mantenen, perfectament identificables, alguns dels seus trets més característics en les versions en directe de les *Sonates* de Ludwig van Beethoven. La claredat de la digitació i el control dels temps criden poderosament l'atenció. En efecte, l'escola russa –que combina tècnica, seriositat i apassionament a parts iguals– sembla reivindicar-se en aquest doble disc de maduresa, en què Kissin realitza un recorregut altament representatiu per la producció de Beethoven, coneguda per la seva tripartició *epocal*. Partició *a priori* pràctica, si bé no sempre orientadora. Ja que l'atreviment i la inventiva del geni de Bonn ja estan presents en la seva joventut. Kissin ha recordat com Haydn va recomanar a Beethoven no publicar la *Sonata núm. 3, en Do major, op. 2/3*. Conscient encara dels vincles d'aquesta obra amb el Classicisme, el pianista rus es mostra molt intens, i fa palesa una expressivitat transcendent –quasi visionària– al moviment lent. En aquest sentit, la seva lectura de la *Sonata núm. 14, en Do menor, "Clar de Lluna",* enarbora explícitament la bandera de la revolució creadora. Altres moments gloriosos amb què ens delecta Kissin, es troben a la *Sonata Appassionata*. Val la pena destacar, també, la lectura que ofereix del mític *Opus 111,* interpretat segons criteris similars: digitació pulcra i expressivitat de respiració àmplia, amb canvis de ritme i atacs que tallen l'alè. Essent les versions en directe, no es busqui la perfecció de l'enregistrament; sí, en canvi, una aprehensió més vívida i autèntica del fet musical, fruit de la irrepetible espontaneïtat del moment. **Jacobo Zabalo**

UN DOBLE DISC EXCEPCIONAL, PRÀCTICAMENT IMPRESCINDIBLE (DESCOBRIR NOUS MATISOS EN OBRES TAN CONEGUDES ÉS UNA JOIA).

MARCO BORGGREVE

SIMFÒNIC

BRUCKNER

Simfonia núm. 3, en Re menor
Gewandhausorchester Leipzig. *Dir.*: Andris Nelsons.
Deutsche Grammophon, 2017.

Les dimensions gegantines de les obres d'Anton Bruckner, una de les característiques del seu simfonisme, de caire wagnerià, es manifesten alhora en termes de contingut. El nombre i la varietat de recursos orquestrals exploren registres contrastats: sonoritats en misteriós xiuxiueig, en la línia del que explicita el primer moviment, o esclats de conseqüències només aparentment incontrolades, com s'aprecia a l'"Allegro" de tancament. En la interpretació d'Andris Nelsons, al front de la Gewandhausorchester de Leipzig, la *Simfonia núm. 3, en Re menor* (segons el text establert per Nowak, a partir de la versió de 1888/89) es ratifica com una composició enorme i apassionant, que el director comprèn i afronta com creada per promoure algun tipus d'elevació; una vivència transcendent o almenys exultant –no forçosament religiosa, segons precisa– mitjançant la pròpia experiència estètica. Les connexions amb la proposta wagneriana són evidents, en diversos sentits. Andris Nelsons confessa que el moviment lent recorda el *Tristan und Isolde*, i que també es poden sentir ecos del *Tannhäuser* al "Finale". Per explicitar més encara aquest vincle, una pista a manera de *bonus track* completa el disc. Es tracta, precisament, de l'obertura de *Tannhäuser*, que rep una lectura sumptuosa. Com a la *Simfonia* de Bruckner, la Gewandhausorchester de Leipzig manté aquí l'eloqüència en el fraseig i una sincronia perfecta en les diferents capes de la partitura. **Jacobo Zabalo**

RECOMANAT PER ALS AMANTS DE LES GRANS COMPOSICIONS SIMFÒNIQUES ROMÀNTIQUES.

PIANO

ALBERT GUINOVART

Nocturne
Obres d'Albert Guinovart. *Sony, 2017.*

Una subtil delicadesa envaeix la música del darrer enregistrament d'Albert Guinovart titulat *Nocturne*. Amb clares evocacions a Debussy (*Nocturn al Clar de Lluna, Estampes*), la seva empremta no defuig una música impregnada del romanticisme de Chopin, dels *Nocturns* del qual –especialment el primer i el vuitè de la sèrie– Guinovart ens ha ofert en recital versions meravelloses. Música que brolla amb naturalitat, dotada d'un melodisme inequívoc sota un virtuosisme que abraça constantment el gust pels grans desplegaments d'estructures escrites en un perfecte ordre tonal, aquesta música per a piano recull l'essència més delicada de l'estil de Guinovart. El pianista i compositor barceloní aconsegueix un doble propòsit: ser fidel al seu estil i guanyar-se una vegada i una altra mitjançant l'innegable instint creatiu el suport incondicional d'un públic plenament fidel davant el seu talent melòdic que mai defalleix. Ha creat obres de gran bellesa, com l'*Arlecchino* o el *Nocturn al Clar de Lluna*, ambicioses com les *Estampes*, delicades com *Bressol* i d'un romanticisme vehement com la *Fantasia-Evocació.* El seu talent per crear melodies, el seu pianisme que tan bé s'emmotlla a la música de Gershwin o Rachmàninov, sempre mira d'explotar uns registres sonors brillants i eloqüents. Un disc cent per cent Guinovart, ple de delicadesa, emotiu en l'expressió i que, enregistrat el juliol del 2016, ens mostra aquest aferrament vers un estil, vers una fórmula deixant de banda qualsevol altre corrent d'avantguarda. **Lluís Trullén**

PER ALS INCONDICIONALS DE LA MÚSICA D'ALBERT GUINOVART.

LLIBRE

ROSA SABATER: SONATA INACABADA

Miquel Jorba
284 pàgines. Lleida. *Pagès editors, 2017.*

Un fatídic 27 de novembre de 1983 quedava truncada la vida d'una de les pianistes més extraordinàries i de més talent del nostre panorama musical: Rosa Sabater. La història d'una personalitat que sempre ha quedat en el record de tots els qui en alguna ocasió la varen escoltar tocant admirablement Mompou, Granados, Albéniz, Montsalvatge; també Chopin, Schumann o Mozart; dels qui van treballar amb ella, dels qui van seguir el seu mestratge o gaudir de la seva amistat. Ara, més de trenta anys després de la seva absència, el pianista Miquel Jorba ha publicat la primera biografia dedicada a ella. Un treball exhaustiu que recala en la seva faceta humana i per sobre de tot artística. El treball amb Frank Marshall, de qui va ser alumna directa, les actuacions al Palau amb Joan Manén o anys més tard amb Ataúlfo Argenta, els enregistraments... Un relat cronològic i documentat en què les crítiques del mestre Xavier Montsalvatge ajuden a entendre la dimensió d'una de les pianistes més grans del segle XX. Els capítols dedicats als compositors de la seva època i al de la seva vessant pedagògica ajudaran a comprendre'n encara més la dimensió artística. Tots els concerts oferts per Rosa Sabater, l'annex en què figura tot el seu repertori i la discografia són una mostra de la dimensió assolida per aquesta pianista. Un llibre imprescindible per recordar la figura d'una de les artistes més grans que ha donat el nostre país i document indispensable ple d'uns records que per a tants resultaran inesborrables. **Lluís Trullén**

UN LLIBRE IMPRESCINDIBLE PER RECORDAR LA FIGURA D'UNA DE LES ARTISTES MÉS GRANS QUE HA DONAT EL NOSTRE PAÍS.

GRANS CONCERTS VIC 2018

Grans Concerts Vic 2018

Vuitena temporada

Amb el mecenatge de la
FUNDACIÓ PUIG-PORRET

26.10
KATHARINA TREUTLER, PIANO
Joves Intèrprets

04.11
QUARTET GERHARD
El jove quartet català que triomfa a Europa

16.11
TRIO BARCELONA: 50 ANYS
Un trio històric de la música catalana

02.12
ACADEMY OF ANCIENT MUSIC
Un clàssic de tots els temps

14.12
***EL MESSIES* DE HÄNDEL**
L'Orquestra de Cambra de Zuric
amb el Cor de Cambra del Palau

Informació i venda: taquilles de L'Atlàntida
Tel. 93 702 72 57 ext. 3 - 15205

www.latlantidavic.cat

Amb el mecenatge

Patrocina

L'Atlàntida
Centre d'Arts Escèniques d'Osona

Ajuntament de Vic

Institució Puig - Porret
Fundació Privada Catalana

La Vanguardia

Col·laboradors

Vic, ciutat a la mesura humana

3

Catalunya Ràdio

Cat Música

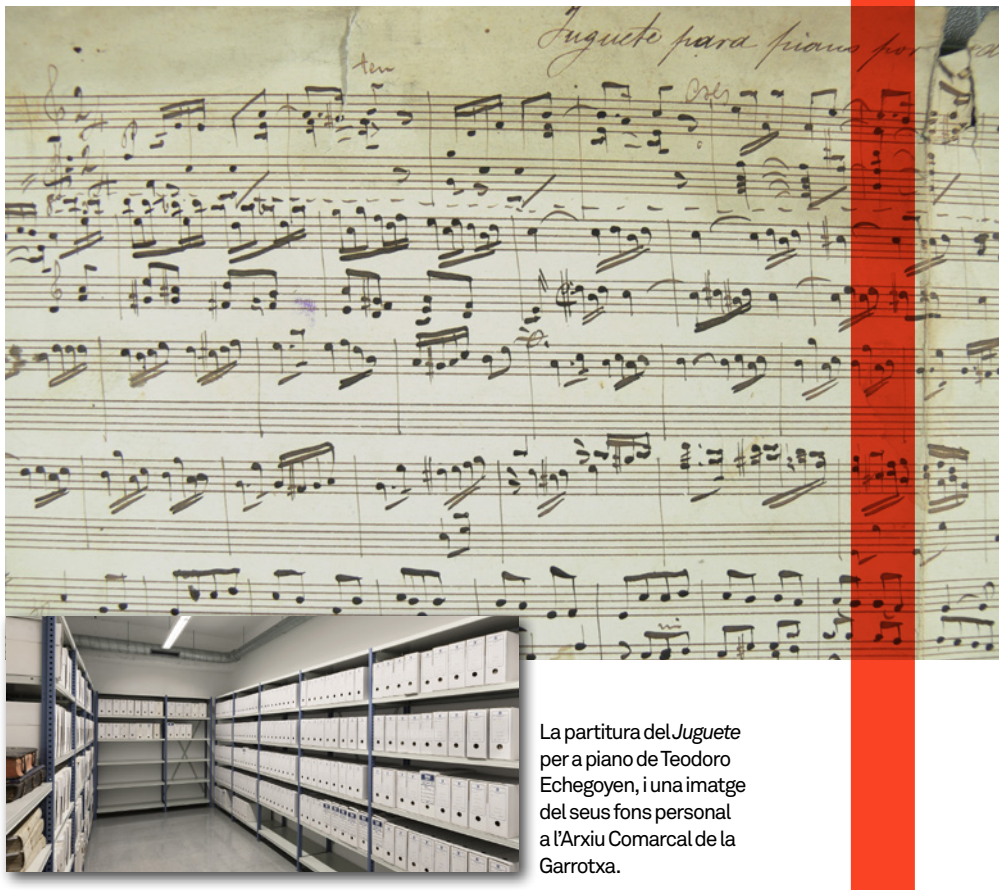
FONS MUSICALS DE CATALUNYA (11)

FONS TEODORO ECHEGOYEN (TEch)

Text **Josep Maria Gregori** · Fotografies **IFMuC**

El fons personal del compositor i organista navarrès Teodoro Echegoyen Visiers (1875-1905), nascut a Peralta, el qual traspassà a Tarragona essent organista de la catedral, es conserva a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa (ACGAX). Els descriptors dels títols originals de les obres conservades al fons permeten traçar el periple vital d'aquest compositor navarrès. Així ho palesa la presència d'obres datades entre el 1891 i el 1896, on s'esmenta que era col·legial del Seminari Conciliar de Pamplona, institució on rebé la primera formació musical. El 1897, quan comptava 22 anys, fou nomenat mestre de capella de la catedral de Calahorra. Del seu pas per aquell centre es conserven diverses obres datades entre els anys 1897 i 1902, on es fa esment d'aquella titularitat. Tanmateix, mentre era mestre de Calahorra oposità, sense èxit, al magisteri de la catedral de Pamplona el juny del 1901. De Calahorra passà a Tarragona, on fou nomenat organista de la catedral el 4 de març de 1903. Al fons olotí s'han conservat cinc obres escrites durant la seva etapa a la Seu tarragonina, quatre datades el 1903. Echegoyen regí el magisteri de l'orgue de Tarragona fins al seu prematur traspàs, esdevingut el 10 de novembre de 1905, amb solament 30 anys d'edat. La presència del seu fons compositiu a Sant Esteve d'Olot és, a hores d'ara, un enigma. Tot i l'absència de documentació que ho avali, tot indica que el seu fons formava part de l'arxiu musical de l'olotí Pere Guillamet, antic canonge de Tarragona, el qual va fer-ne donació a l'arxiu parroquial de Sant Esteve abans de l'esclat de la Guerra Civil del 1936-1939. Als orígens de la nostra intervenció a Sant Esteve d'Olot, les obres que ara configuren el fons TEch es trobaven mesclades amb les pròpies del fons de l'església parroquial, probablement a causa dels trasllats que el conjunt del fons musical de Sant Esteve va viure entre el 1990 i el 2008. La discriminació de les obres que configuraven aquest subfons en el context del fons olotí i el seu tractament i descripció de forma autònoma, ens va semblar que era la millor manera de preservar-lo i oferir-lo als intèrprets i als investigadors. De ben segur que l'obra d'aquest compositor i organista navarrès desvetllarà l'interès de noves recerques a l'entorn del repertori organístic hispànic de finals del segle XIX. A hores d'ara algunes mostres de l'obra d'aquest compositor navarrès es conserven als fons musicals Eresbil i a la catedral de Calahorra. El conjunt del fons de Teodoro Echegoyen conté 218 obres d'autor, 3 anònims i 7 impresos, i constitueix el fons més important d'aquest compositor, no només pel volum del repertori conservat, sinó sobretot per la qualitat del contingut, amb un elevat percentatge d'obres autògrafes, la qual cosa fa pensar que es tracta del seu fons personal. El seu procés de catalogació es completà entre el 2008 i el 2011, moment en què es va procedir a la finalització de l'inventari i a l'establiment de l'ordenació definitiva de les seves col·leccions. El setembre del 2012 va veure la llum l'edició impresa del catàleg del fons, conjuntament amb el de l'Església Parroquial de Sant Esteve d'Olot, sota el patrocini de l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot, l'ACGAX i la UAB.[1]

https://ifmuc.uab.cat/collection/TEch?ln=ca

La partitura del *Juguete* per a piano de Teodoro Echegoyen, i una imatge del seus fons personal a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa.

[1] Gregori i Cifré, Josep Maria; Monells i Laqué, Carme. *Inventaris del fons musicals de Catalunya. Volum 6: Fons de l'Església Parroquial de Sant Esteve d'Olot i Fons Teodoro Echegoyen de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa.* Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2012.

MÚSICA ENCREUADA

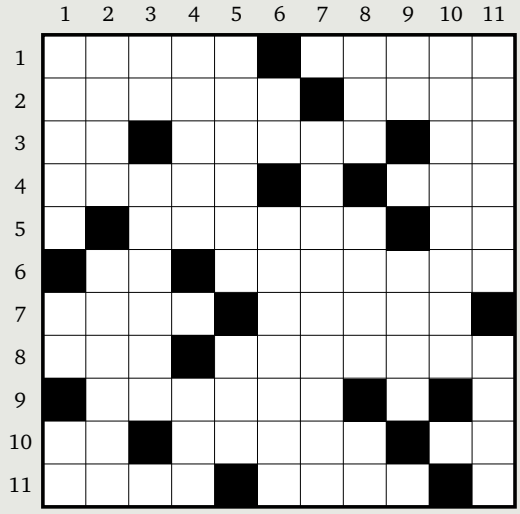
Horitzontals

1. Instrument de corda fregada, el d'en Yuri Baschmet. Instrument de corda fregada, el de la Vera Martínez. | **2.** País on està enterrat Stravinsky. Cantant catalana de nom real Anna Maria Agustí (del revés). | **3.** Oriol Puertas, músic català. El flautista de la JONC Alevins ho és. 101. | **4.** El que et foraden perquè t'hi puguis posar una arracada. Una batuta. Cal prémer aquest botó per començar la gravació. | **5.** La major. Trompeteta terapèutica beethoveniana. Dues batutes. | **6.** Limiten en Víctor. Vara del trombó. | **7.** Nel·lo (saxofonista), Rovira (actor) i Jarque (futbolista en pau descansi). Inventor de la tenora (del revés). | **8.** El nucli de qualsevol dèria. Instrument de corda fregada, encara que pinçada molt sovint si el toca Horacio Fumero (s'esmuny avall per l'11 vertical). | **9.** Vegi del revés. Re major. La major. | **10.** La inicial d'en Gerhard (Robert). Les musicals són indispensables per compondre. A mig to de Do. | **11.** (Ve de l'1 vertical). Al gran pianista Gould li ha caigut la vocal del nom. Empat.

Verticals

1. Instrument de corda fregada, el de Jordi Savall (tres paraules separades per un quadradet negre; l'última s'esmuny per l'11 horitzontal). | **2.** Esculli, triï fent la vertical. Apliquem variacions a un tema. | **3.** Ona vocàlica. Els falta un ull. Si britànic. | **4.** Instrument de corda pinçada (va triomfar al segle XVI). Una batuta. Simfònica Illenca d'Artà. | **5.** Agafava fruits de l'arbre fent la vertical. Heroi castellà amb números romans. | **6.** El Clavé vocàlic. Lingüista que estudia els sons. | **7.** Víctor o Victòria. Instrument de corda fregada, el d'en Pau Codina. | **8.** Avi. Trina cap amunt, però perd l'última nota. Sona consonànticament. | **9.** Cal prémer aquest botó per començar a escoltar el CD. Romberg, Ravel o Ruera. Beethoven s'hi va quedar, i Smetana també. Nin non, nena, nin non. | **10.**Abonat del Liceu. Les corbes per anar de Vic a l'Esquirol. | **11.** Comença. Instrument de corda electrificat, com el que tocava Paul McCarteny.

Núm. 364

Solucions Núm.363

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	S	O	N	A	T	A	■	A	R	P	A
2	I	■	O	N	H	R	E	R	■	A	■
3	M	E	N	D	E	L	S	S	O	H	N
4	F	A	I	R	Y	■	Q	U	E	E	N
5	O	■	N	E	■	Q	U	A	T	R	E
6	N	P	O	A	I	■	I	G	■	A	■
7	I	O	■	M	■	A	M	A	B	L	E
8	A	N	T	O	N	I	A	■	U	■	R
9	■	T	E	T	R	A	L	O	G	I	A
10	E	T	I	P	I	C	■	O	L	A	L
11	R	■	A	S	L	■	T	R	E	M	O

Solucions Batutem! Núm. 4

0	0	8	5	13
0	0	0	2	2
1	8	4	9	22
0	0	1	4	5
1	8	13	20	8

per Eduard V. Patsi

Palau de la Música Catalana 2018-2019

ITINERARIS

Obertura
Per introduir-se a la música clàssica!

Els concerts bachians, el Romanticisme cambrístic amb els *Trios* de Schubert, l'època daurada del piano i la *Simfonia Fantàstica* de Berlioz a la sala modernista amb trobades explicatives a indrets singulars de la ciutat.

4 concerts amb 4 trobades prèvies per 120 €

Lletraferits
Per als que estimen la literatura… i la música!

Els estranys de Raül Garrigasait, haikus orientals, la biografia de Philip Glass o *El Regne* d'Emmanuel Carrère amb sessions prèvies a llibreries i les *Sonates* de Beethoven o la *Passió segons sant Mateu* de Bach, entre d'altres concerts al Palau.

4 concerts amb 4 trobades prèvies per 120 €

Cinemàtics
Per als incondicionals del cinema!

Deixa't hipnotitzar pels drames de l'Est, el ritme vibrant de l'Oest, les músiques Sci-Fi de les esferes i, per acabar, un viatge interior i introspectiu minimal a través de concerts al Palau i conferències preparatives.

4 concerts amb 4 trobades prèvies per 150 €

Més informació a www.palaumusica.cat/itineraris

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

inaem

CATALUNYA MÚSICA

TRANSMISSIONS EN DIRECTE

AGOST

Diumenge 3 d'agost
De les 20.00 a les 22.00 h
(en directe)
Museu de les Terres de l'Ebre d'Amposta

DELTA CHAMBER MUSIC FESTIVAL 2018
"Exili en cos i ànima". Witold Lutoslawski: *Preludis de dansa per a clarinet i orquestra.* Bohuslav Martinů: *Nonet per a quintet de vent, corda i piano, H. 144.* Ludwig van Beethoven: *Quintet per a vent i piano en Mi b, op. 16.* Delta Chamber Soloists. (55m)

Divendres 10 d'agost
De les 21.30 a les 23.00 h
(en directe)
Monestir de Poblet

6è FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA DE POBLET - "LA MEMÒRIA I ELS SÍMBOLS: DEL PODER, DE LA FE I DE L'EXILI"
"Camins de l'exili i de l'esperança". Orpheus XXI. Hespèrion XXI.
Dir.: Jordi Savall. (90m)

Dimarts 28 d'agost
De les 20.30 a les 22.45 h
(en directe)
Royal Albert Hall de Londres

PROMS 2018
Franz Liszt: *Concert per a piano i orquestra núm. 2, en La, S. 125.* Anton Bruckner: *Simfonia núm. 4, en Mi b, "Romàntica".* **Yefim Bronfman**, piano. Orquestra Filharmònica de Rotterdam.
Dir.: Yannick Nézet-Séguin. (89m)

SETEMBRE

Diumenge 2 de setembre
De les 21.00 a les 23.05 h
(en directe)
Royal Albert Hall de Londres

PROMS 2018
Richard Strauss: *Don Joan, poema simfònic, op. 20. Mort i transfiguració, poema simfònic, op. 24.* Ludwig van Beethoven: *Simfonia núm. 7, en La, op. 92.* Orquestra Filharmònica de Berlín. n. *Dir.*: **Kirill Petrenko**. (74m)

Divendres 7 de setembre
De les 20.00 a les 23.05 h
(en directe)
Royal Albert Hall de Londres

PROMS 2018
Georg Friedrich Händel: oratori *Theodora, HWV 68.* **Louise Alder** (Theodora). **Iestyn Davies** (Didymus). **Benjamin Hulett** (Septimius). Ann Hallenberg (Irene). Tareq Nazmi (Valens). Cor Arcangelo.
Dir.: Jonathan Cohen. (147m)

CatMúsica

SUBSCRIU-TE

I GAUDEIX DE LA MILLOR INFORMACIÓ MUSICAL I DE DESCOMPTES EN CONCERTS

REVISTA MUSICAL CATALANA
WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Els abonats als cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música gaudeixen d'un 30 % de descompte en el preu de subscripció a la «Revista Musical Catalana». D'altra banda, els subscriptors de la «Revista Musical Catalana» tenen dret a un 20 % de descompte en la compra de dues entrades per concert a les taquilles del Palau de la Música Catalana, per als següents cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música de la temporada 2018-19: Palau Grans Veus, Bach, Piano, Cambra, Simfònics, Tardes, Cantates de Bach, Cicle Coral, Cicle Cor de Cambra del Palau, Concert de Sant Esteve, Intèrprets Catalans, Concerts Familiars, El Primer Palau, Orgue al Palau, Estiu al Palau, ECHO Rising Stars i ONCA.

Més informació: www.revistamusical.cat/subscripcions

BENEDETTA TAGLIABUE ~ *ARQUITECTA*

"LA MÚSICA TÉ EL PODER DE TRANSPORTAR-TE, ESTÀ AL LÍMIT DE LA MÀGIA"

Aquesta dona plena de llum, cap del prestigiós estudi d'arquitectura Miralles Tagliabue EMBT establert a Barcelona, vibra amb la música des de ben petita, quan sentia la seva mare tocar el piano, estudiava *pianoforte* amb les seves germanes i cantava a la coral de l'església a Milà.

TEXT Sílvia Díez **FOTOGRAFIA** Vicens Giménez

"He crescut escoltant música clàssica: al meu pare li encanta i la meva mare toca el piano. Jo i les meves germanes estudiàvem pianoforte *de petites i cantàvem a la coral de l'església. Som una família molt musical!",* explica Benedetta Tagliabue, arquitecta que ha signat importants projectes a tot el món i que ha rebut reconeixements com el Premi Nacional de Patrimoni Cultural i l'Stirling Prize, premi britànic a l'excel·lència en arquitectura.

SÍLVIA DÍEZ: ¿I ara també toca el piano?
BENEDETTA TAGLIABUE: Per manca de temps, molt menys... Però abans m'hi asseia a ferho amb facilitat. I sens dubte conec el poder que té asseure't a tocar el piano i, en concentrar-te, aconseguir calmar-te i canviar el teu estat emocional. Ho he experimentat moltes vegades. La música té el poder de transportar-te, està al límit de la màgia i és una cosa meravellosa. Com més toques i més coneixements musicals tens d'harmonia i geometria musical, més increïble et sembla que una cosa així pugui existir.

SD: Quins concerts l'han portat a viure moments inoblidables?
BT: Sobretot de pianistes i violoncel·listes que han aconseguit incrementar la realitat fins al punt que et fan entendre coses que mai abans havies entès. He tingut la sort d'escoltar un pianista com Vladimir Horowitz quan ja deuria tenir uns 80 anys i em va commoure profundament. S'equivocava en algunes notes, però la seva interpretació resultava increïble. He escoltat molts intèrprets, tot i que darrerament vaig a menys concerts de música clàssica perquè estic més oberta a altres músiques més enllà de la clàssica, com les músiques orientals... M'agraden els concerts de cítara, el flamenc... Viatjo molt i aprenc coses noves.

SD: I quan és a Barcelona?
BT: Darrerament vaig a concerts quan els meus amics em conviden a veure els seus muntatges, amics com els de La Fura dels Baus, per exemple, i així, doncs visc més la música des de dins. També em diverteix anar al Gran Teatre del Liceu... Gaudeixo molt amb les òperes de Mozart i em sorprèn i fascina com després de segles mouen l'ànima amb la mateixa força. Per *Don Giovanni* i *Les noces de Fígaro* no passa el temps. Les seves lletres, la seva música, el seu humor resulten tan frescos i vigents! M'agraden perquè aconsegueixen que el *pathos* i el riure vagin agafats de la mà, i conserven la seva bellesa més enllà del pas del temps.

SD: Com certs edificis... Quines sales de concerts l'han seduït més?
BT: Per a mi un dels edificis "musicals" més emblemàtics és la Berliner Philharmonie, dissenyada per Hans Scharoun. S'ha convertit en una gran referència per a tots els arquitectes. Scharoun va construir aquest edifici a Berlín de manera experimental amb l'objectiu de plasmar el so fins i tot des dels seients i les posicions de cada músic. A més a més, l'edifici és tan bonic, que quan hem de fer un auditori tots el tenim com a base. Quan l'he visitat m'he consolat de trobar-hi certs defectes, així com conèixer la història d'aquest arquitecte tan experimental que de sobte deia: *"No, no, no... Aquest pilar no va aquí. L'heu de treure, que m'he equivocat!".* Realment construint actuava com un compositor... Hi ha altres edificis musicals fantàstics, com l'Elbphilharmonie d'Hamburg, tot un espectacle amb les vistes increïbles que té al port de la ciutat. També m'agrada molt l'Auditori Kursaal de Rafael Moneo situat a la Concha de Sant Sebastià. Jo quan dissenyo un edifici penso en l'acústica, però he de dir que m'amoïna més la dimensió visual de l'edifici, malgrat que la dimensió acústica sigui molt important. Això sí, l'anem avaluant científicament amb els experts en acústica. Ells em descobreixen el moviment del so i curiosament és molt semblant al moviment de la llum, i fins i tot diuen: *"El so aquí es veu i aquí no..."*.

SD: ¿I escolta música mentre treballa?
BT: L'Enric Miralles, el meu marit, sempre escoltava música mentre dibuixava, fos a l'estudi o a casa; la música sempre hi era present. Però per a mi la música és una cosa tan sagrada que no m'agrada tenir-la de fons. Quan poso música, l'escolto, en gaudeixo plenament i m'agrada molt també cantar-la. Quan escolto òpera vull entendre totes les paraules i matisos que té, perquè quan copses tot el seu significat resulta apassionant. L'òpera és la suma de la poesia i la música juntes, és a dir, el màxim!

Cat Música

Emociona't
amb Catalunya Música

amb la col·laboració

Obra Social "la Caixa"

Palau de la
Música Catalana
2018-2019

PALAU 100

DIMARTS 18.09.2018, 20 h
Gustavo Dudamel
& Mahler Chamber Orchestra
—*Quarta* de Brahms

DIMECRES 19.09.2018, 20 h
Gustavo Dudamel
& Mahler Chamber Orchestra
—*Quarta* de Mahler
Palau 100+

DIJOUS 25.10.2018, 20 h
Cecilia Bartoli
—*La Cenerentola*
de Rossini

DIJOUS 08.11.2018, 20 h
Murray Perahia, piano

DIJOUS 13.12.2018, 20 h
Orquestra de Cambra de Zuric
& Daniel Hope
—*El Messies* de Händel

DILLUNS 28.01.2019, 20 h
Balthasar Neumann Chor
und Ensemble
& Thomas Hengelbrock
—*Requiem* de Mozart

DIMARTS 05.02.2019, 20 h
Renée Fleming, soprano

DIMARTS 12.03.2019, 20 h
Daniil Trifonov, Orfeó Català,
Orquestra del Teatre Mariïnski
& Valery Gergiev

DIJOUS 14.03.2019, 20 h
Gustav Mahler Jugendorchester
& Jonathan Nott
—*Tercera* de Mahler

DIMARTS 19.03.2019, 20 h
Orquestra Simfònica Gran Teatre
del Liceu & Josep Pons
—*La consagració de la primavera*
d'Stravinsky

DIJOUS 24.04.2019, 20 h
Monteverdi Choir
& Sir John Eliot Gardiner
—*Semele* de Händel

DIJOUS 09.05.2019, 20 h
Orquestra Simfònica de Sant
Petersburg & Yuri Temirkànov
—Festival Txaikovski

DIJOUS 23.05.2019, 20 h
Akademie für Alte Musik Berlin
—*Música aquàtica* de Händel

DILLUNS 27.05.2019, 20 h
Suzanne Vega
& Collegium Vocale Gent
—*Einstein on the beach*
de Philip Glass
Palau 100+

DIJOUS 27.06.2019, 20 h
Gustavo Dudamel,
Orfeó Català, Cor de Cambra
& Münchner Philharmoniker
—*Segona* de Mahler

Abonament Palau 100 (13 concerts). De 236 a 1.278 euros
Abonament Palau 100+ (15 concerts). De 270 a 1.455 euros
Preus especials en abonaments i entrades per a menors de 35 anys

taquilles@palaumusica.cat | abonaments@palaumusica.cat
www.palaumusica.cat | 93 295 72 07

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Gobierno de España
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte
inaem